

Lærere uten pedagogisk utdanning i grunnskolen 2018/2019

TALL

SOM FORTELLER

RAPPORTER / REPORTS

2019 / 19

Emmie Stolpe Foss

Emmie Stolpe Foss

**Lærere uten pedagogisk utdanning i
grunnskolen 2018/2019**

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 27. juni 2019

ISBN 978-82-537-9952-0 (trykt)
ISBN 978-82-537-9953-7 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

I denne rapporten presenterer vi resultatene fra en tilleggsundersøkelse til undersøkelsen «Lærerkompetanse i grunnskolen 2018/2019» som SSB utførte høsten 2018. Hovedformålet med denne tilleggsundersøkelsen var å belyse utdanningsnivå og fagkompetanse blant undervisningspersonale som mangler fullført pedagogisk utdanning.

Rapporten ser på lærere som mangler fullført pedagogisk kompetanse ved tilsetning i grunnskolen med hensyn til deres utdanningsnivå og i hvor stor grad de har faglig kompetanse i kompetansekravsfagene norsk, matematikk og engelsk. Rapporten er utarbeidet av førstekonsulent Emmie Stolpe Foss, seksjon for utdannings- og kulturstatistikk, og er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås nettsider under adressen: <http://www.ssb.no/utdanning/>.

Rapporten er finansiert av Utdanningsdirektoratet.

Statistisk sentralbyrå, 19. juni 2019

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

I denne rapporten legger vi fram hovedresultatene fra kartleggingen av lærere som ikke har fullført en pedagogisk utdanning som er nødvendig for å oppfylle tilsetningskravene jf. opplæringsloven § 10-1 og § 10-2, og forskrift til opplæringsloven § 14-2 og § 14-3. Rapporten ser på hvem disse lærerne er, hvor de underviser, deres aldersfordeling, utdanningsnivå og i hvor stor grad de har faglig kompetanse i kompetansekravsfagene norsk, matematikk og engelsk.

I henhold til forskrift til opplæringsloven skal lærere på barneskolen ha minst 30 studiepoeng i faget for å kunne undervise i norsk, matematikk, engelsk, norsk tegnspråk og samisk innen 2025. På ungdomsskolen må de ha minst 60 studiepoeng i disse fagene. Frem til 2025 kan lærere som mangler tilstrekkelig fagkompetanse, få dispensasjon.

Selv om ingen av lærerne i dette studiet har fullført en pedagogisk utdanning, har flertallet som underviser i matematikk, norsk eller engelsk fagkompetanse i den betydningen at de har tilstrekkelig antall studiepoeng i faget de underviser i. Fagkompetansen er lavest blant de som underviser i engelsk, og høyest blant de som underviser i norsk. Både for engelsk og matematikk er andelen med fagkompetanse lavest på små skoler. I norsk ser vi at andelen med fagkompetanse er minst både på de største og de minste skolene. Det er noe høyere fagkompetanse på ungdomskoler enn på barneskoler og på kombinerte barne- og ungdomsskoler.

Nesten ni av ti lærere uten tilstrekkelig pedagogisk utdanning har fullført en utdanning på universitet eller høyskole. Over halvparten av disse lærerne har påbegynt, men ikke fullført en pedagogisk utdanning. De fleste har påbegynt en allmennlærerutdanning.

To av tre lærere i grunnskolen uten tilstrekkelig pedagogisk utdanning er ansatt i faste stillinger. Denne høye andelen må likevel ses i sammenheng med at vår populasjon kun inkluderer lærere med stillingsprosent på minst 50 prosent. Sju av ti lærere uten pedagogisk utdanning er kvinner. En høy andel kvinner i denne sammenheng bør ses i lys av det faktum at 75 prosent av samtlige lærere er kvinner. Blant mannlige lærere er andelen uten pedagogisk utdanning noe høyere enn hos kvinner.

Andelen uten pedagogisk utdanning er størst blant de unge lærerne, men det er også i denne aldersgruppen vi finner flertallet av lærere som er i gang med en høyere utdanning.

På småskoletrinnet er det 72 prosent av lærerne som oppfyller kravene om tilsetning på dette trinnet, og 8 prosent har tatt en førskole-/barnehageutdanning etter 2007. I tillegg oppfyller 8 prosent kravene om tilsetning på et høyere trinn. Det er blant de yngste lærerne vi finner den høyeste andelen som ikke oppfyller kravene til tilsetning på småskoletrinnet.

Fagkompetansen på småskoletrinnet varierer veldig mellom fagene, seks av ti har fagkompetanse i matematikk og åtte av ti har fagkompetanse i norsk, men kun tre av ti har fagkompetanse i engelsk.

Abstract

This report presents the main results from a survey conducted in 2018 on teachers without the required pedagogical education to teach elementary and lower secondary school. The report looks at who these teachers are, where they live, how old they are, their level of education and whether they have the required amount of credits needed to teach in mathematics, Norwegian and English. The requirements are 30 credits for elementary school, and 60 credits for lower secondary school.

Even though, none of the teachers presented in this report have completed a pedagogical education, most of them have the required credits needed to teach the aforementioned three subjects. The subject where the least number of teachers have the required credits is English, while the subject with the highest amount is Norwegian. Teachers who teach mathematics and English have the highest number of teachers without the required amount of credits among those who work at small schools. For those who teach Norwegian, the highest number of teachers without the required credits, work both at the smallest and the largest schools. The number of teachers that have the required credits for teaching these subjects are slightly higher among those that teach in a lower secondary school than among those who teach in an elementary school or in a combined school.

Almost 9 out of 10 teachers without the required pedagogical education have completed a university degree. More than half of these, have started but not completed a degree within the field of education.

Two out of three teachers without the required pedagogical education in elementary and lower secondary school have a permanent position. This high percentage must be viewed in unison with the fact that the population for this report includes only teachers who work at least 50 per cent. 7 out of 10 teachers without the required pedagogical education are women. However, 75 per cent of all teachers are women. The percentage of teachers who do not have a pedagogical education is a little higher among men than women.

The highest percentage of teachers without a pedagogical education is among the youngest teachers, but this is also the age group in which the largest percentage is still attending university.

For teachers who work in 1st through 4th grade, 72 per cent have the required pedagogical education, 8 per cent have completed kindergarten-/preschool education after 2007, and an additional 8 per cent have the required education to teach grades 5 through 7, or 5 through 10. It is again, among the youngest, we find the highest percentage of teachers who do not have the required education.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Lærerutdanning – ulike utdanningsveier	8
1.2. Hva mener vi med kompetanse?.....	10
1.3. Kompetansekravene for undervisning i skolen.....	11
1.4. Ulike tall på lærere og deres kompetanse	11
1.5. Metode	11
1.6. Oppbygningen av rapporten.....	12
2. Hvem er lærerne?	14
2.1. Flertallet har fullført en høyere utdanning	14
2.2. Noe høyere utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning på ungdomstrinnet	15
2.3. Oslo har størst andel lærere uten fullført pedagogisk utdanning	16
2.4. Vanligere å mangle høyere utdanning blant midlertidig enn fast ansatte	17
3. Fagkompetanse blant lærere i kompetansekravsfagene som ikke oppfyller tilsetningskravene	19
3.1. Noe høyere andel kvinnelige lærere med tilstrekkelig fagkompetanse	19
3.2. Høyest andel med tilstrekkelig fagkompetanse blant norsklærere	20
3.3. Flere undervisningstimer, høyere fagkompetanse i matematikk	21
3.4. Eldre engelsklærere har høyere andel lærere med fagkompetanse	21
3.5. Lærere ved mindre skoler har lavere fagkompetanse i matte og engelsk.....	22
4. Utdanningsbakgrunn	24
4.1. Veldig få med videregående skole eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå	24
4.2. Over halvparten har påbegynt en pedagogisk utdanning.....	26
4.3. Ni av ti har fullført en høyere utdanning innenfor andre fagfelt enn lærerutdanning og pedagogikk.....	29
5. Småskoletrinnet – nærmere analyse	32
5.1. 7 av 10 har godkjent pedagogisk utdanning på småskoletrinnet.....	32
5.2. De under 30 er høyt utdannet, men få oppfyller tilsetningskravene for småskoletrinnet.....	32
5.3. Vest-Agder har størst andel lærere med tilstrekkelig pedagogisk kompetanse.....	34
5.4. 2 av 10 lærere i midlertidig stilling har formell kompetanse for 1. til 4. trinn	34
5.5. Varierende fagkompetanse på småskolen	34
5.6. Over halvparten har tilstrekkelig fagkompetanse i matematikk	35
5.7. Veldig høy andel norsklærere med fagkompetanse	37
5.8. Bare én av tre engelsklærere har tilstrekkelig fagkompetanse.....	38
Referanser	40
Vedlegg A: Vedleggstabeller	42
Vedlegg B: Figurgrunnlag	50
Vedlegg C: Bakgrunnsvariabler	52
Vedlegg D: E-post og SMS til respondentene	54
Vedlegg E: Spørreskjema	56
Figurregister	62
Tabellregister	63

1. Innledning

Denne rapporten bygger på resultater fra en tilleggsundersøkelse til undersøkelsen «Lærerkompetanse i grunnskolen 2018/2019» (Perlic 2019) som SSB utførte høsten 2018 på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Undersøkelsen «Lærerkompetanse i grunnskolen 2018/2019» ser på *hvilken formell pedagogisk og fagspesifikk kompetanse undervisningspersonale i grunnskolen besitter*. Noen av tallene i denne rapporten bygger på funn fra den undersøkelsen.

Hovedformålet med tilleggsundersøkelsen «Lærere uten fullført pedagogisk utdanning i grunnskolen 2018/2019» er å *belyse utdanningsnivå og fagkompetanse blant undervisningspersonale som mangler fullført pedagogisk utdanning*. Undersøkelsen skal i tillegg dekke eventuelle ulikheter i lærernes kompetanse med hensyn til lærernes kjønn, alder, ansiennitet, arbeidsfylke o.l.

Rapporten inneholder også en nærmere analyse av lærere som underviser på småskoletrinnet, det vil si 1. til 4. årstrinn uavhengig av om de har fullført en pedagogisk utdanning eller ikke.

Elevenes utbytte av skolen og resultatene de oppnår er avhengig av flere forhold, deriblant sosial bakgrunn. Det er stor enighet i utdanningsforskningen om at sosial bakgrunn fremdeles betyr mye for læringsresultater i skolen (Beck 2012). Når det gjelder betydningen av lærerkompetanse og elevenes skoleprestasjoner er derimot forskningen sprikende, noe som kan skyldes at ulike mål på lærerkompetanse blir brukt. Schöne (2015) finner ingen påviselig effekt av lærerkompetanse på elevenes resultater, mens Falch og Naper (2008) finner det motsatte. De finner blant annet at: «For matematikk [er] effekten av formalkompetanse statistisk signifikant ... Lektoreffekten er nesten like stor som betydningen av at mor har høyere utdanning i forhold til kun grunnskoleutdanning» (Falch og Naper 2008).

En kan kanskje oppsummere forskningsresultatene på denne måten: Sosial bakgrunn har stor betydning for elevprestasjoner, men at høy lærerkompetanse kan motvirke betydningen av elevenes bakgrunn. En slik oppsummering er også i samsvar med funnene i TIMSS-undersøkelsen 2015 (Udir 2016). Forskningsleder Kristian Bergem uttrykker det slik i et intervju med forskning.no: «Lærernes kompetanse kan bidra til å redusere betydningen av elevenes hjemmebakgrunn, og dermed være med på å øke likeverd i skolen» (forskning.no desember 2016).

Lærerkompetanse er et viktig satsingsområde innenfor utdanningssektoren. St. meld. 30 (2003-2004) slår fast at: «Av alle ressurser i skolen er lærernes kompetanse den faktoren som påvirker elevenes prestasjoner mest». Derfor er det satt i gang flere strategier og reformer for å øke lærerkompetansen. I tillegg stilles det nå høyere krav til lærerstudenter og lærerstillinger enn tidligere.

Også utenfor norske grenser, foregår mye arbeid tilknyttet forbedring av lærerkompetanse. Både Europakommisjonen og OECD bruker mye ressurser på dette. Gjennom prosjektet «Teacher Professional Development» jobber kommisjonen direkte med lærerkompetanse og et kompetanserammeverk for lærere. De mener at: «... to continue developing and extending their competences is vital in a fast-changing world» (Europakommisjonen 2013).

Høsten 2014 lanserte regjeringen strategiplanen Lærerløftet med: «... flere reformer som til sammen skal skape en skole hvor elevene lærer mer. Målet er faglig sterke lærere, en attraktiv lærerutdanning av høy kvalitet, læring og flere karriereveier for lærere» (Kunnskapsdepartementet 2014). Konkrete tiltak og reformer som inngår i Lærerløftet, er følgende:

- Alle elever skal møte en lærer med fordypning i matematikk, engelsk og norsk
- 5-årig masterutdanning for lærerstudenter.
- Opptakskravet økes fra 3 til 4 i matematikk for å komme inn på lærerutdanningene.
- Rekordstor satsing på videreutdanning for lærere
- Gjennomføre en pilot for nye karriereveier for lærere
- Mer kompetanse til fylker, kommuner og rektorer for å skape kunnskapsskolen
- Bygge lag og sterke faglige fellesskap i skolen

I denne rapporten beskriver vi ulike sider ved lærere som mangler godkjent utdanning for tilsetning, for å få et klarere bilde av hvem disse er, og hva som mangler for at de kan oppfylle tilsetningskravene. Vi beskriver også ulike sider ved lærernes kompetanse i de fagene de underviser i.

1.1. Lærerutdanning – ulike utdanningsveier

Opplæringsloven § 10-1 slår fast at: «Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling i grunnskolen ..., skal ha relevant fagleg og pedagogisk kompetanse». Videre i § 10-2 står det at: «Tilsette som skal undervise, må ha relevant kompetanse i dei faga dei skal undervise i». Stillingen som lærer i grunnskolen krever kompetanse innenfor en rekke fagområder. For å ivareta både de pedagogiske og faglige kompetansekravene er det en rekke typer lærerutdanninger i Norge.

Som en følge av blant annet politiske beslutninger og endringer i stillingskravene til ulike lærerstillinger med hensyn til formell og relevant kompetanse, har lærerutdanningene i Norge endret seg over tid. Disse endringene gjelder både innholdet og lengden på utdanningene. Endringen av allmennlærerutdanningen fra 3-årig til 4-årig i 1992, eller innføringen av en helt ny obligatorisk femårig masterutdanning for alle grunnskolelærere fra og med høsten 2017, er noen eksempler på slike endringer.

Endringer i stillingskravene og lærerutdanningene kan føre til et visst «gap» mellom formell kompetanse og gjeldende stillingskrav blant lærere med lengre ansiennitet. For å redusere/unngå et slik gap, ble det innført en varig satsing for etter- og videreutdanning av lærere i 2009. I strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere frem mot 2025, *Kompetanse for kvalitet*, legges det opp til et tiårsløp for å sikre fordypning i fag med nye krav til kompetanse. I strategien legges også vekt på viktigheten av at det finnes mulighet for faglig fordypning og fagfornyelse for lærere som har tilstrekkelig antall studiepoeng. Med dette tilbudet om etter- og videreutdanning gis lærere og skoleledere mulighet til å sikre fordypning i hele fagporteføljen, selv om prioriteringen av fag vil vekse over tid.

I følge forskrift til opplæringsloven § 14 og i henhold til *Tilsetting og kompetansekrav* (Utdanningsdirektoratet 2015) er det to typer kompetansekrav for de som skal undervise i (grunn)skolen:

- Kompetansekrav for å kunne bli tilsatt i undervisningsstilling
- Kompetansekrav for å undervise i fag

De som blir ansatt i en undervisningsstilling på barnetrinnet, må ha en av disse utdanningene:

- Grunnskolelærerutdanning for 1.-7. årstrinn
- Grunnskolelærerutdanningen for 5.-10. årstrinn (for tilsetning på 5.-7. årstrinn)
- Allmennlærerutdanning
- Faglærerutdanning i praktiske og/eller estetiske fag
- Treårig lærerutdanning for tospråklige lærere
- Førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning og minst 60 studiepoeng videreutdanning for småtrinnet (for tilsetning på 1.-4. årstrinn)
- Førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning og videreutdanning i spesialpedagogikk (dersom elevens behov tilsier slik utdanning)
- Yrkesfaglærerutdanning (kan bare tilsettes på 5.-7. årstrinn)
- Universitets- og høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning (for tilsetning på 5.-7. årstrinn)

Den som blir ansatt i en undervisningsstilling på ungdomstrinnet, må ha en av disse utdanningene:

- Grunnskolelærerutdanning for 5.-10. årstrinn
- Allmennlærerutdanning
- Faglærerutdanning
- Yrkesfaglærerutdanning
- Førskolelærerutdanning eller barnehagelærerutdanning og videreutdanning i spesialpedagogikk (dersom elevens behov tilsier en slik utdanning)
- Universitets- og høyskoleutdanning og PPU
- Treårig lærerutdanning for tospråklige lærere

Denne rapporten har valgt å dele disse utdanningene inn i disse seks grupperingene for å få en mer enhetlig oversikt over hvilken type pedagogisk utdannelse, lærere uten fullført pedagogisk utdannelse, kan ha påbegynt.

Disse utgjør:

- Førskole- og barnehagelærerutdanning
- Allmenn-/grunnskolelærerutdanning
- Fag- og yrkesfaglærerutdanning
- Lektorutdanning for trinn 8-13 år og tilsvarende masterutdanninger
- Praktisk-pedagogisk utdanning for universitets- og høyskolekandidater (PPU)
- Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfaglærere (PPU-Y)

Flesteparten av de som har fullført en type pedagogisk utdanning har tatt en utdanning som tilhører kategorien allmenn-/grunnskolelærerutdanning. I denne kategorien ligger den nåværende grunnskoleutdanningen, et femårig løp, hvor en spesialiserte seg til å jobbe enten på 1. til 7. trinn eller på 5. til 10. trinn. I denne kategorien inngår også den fireårige grunnskoleutdanningen, den tidligere fireårige allmennlærerutdanningen og den gamle lærerhøgskolen som var et treårig løp.

Kategorien fag- og yrkesfaglærerutdanning består av de som har fullført treårig faglærer-utdanning eller treårig yrkesfaglærerutdanning. En faglærer har en utdanning innenfor ett eller en gruppe fagfelt, for eksempel estetiske fag eller et yrkesfag. I henhold til opplæringsloven kan faglærere i praktiske og/eller estetiske fag undervise fra og med 1. trinn, mens lærere med yrkesfaglærerutdanning kan undervise fra og med 5. trinn (jf. opplæringsloven §14-2). Faglærerutdanning i yrkesfag bygger på fagbrev, svennebrev eller tilsvarende yrkesutdanning fra

videregående opplæring og minimum to års relevant yrkespraksis etter fagutdanningen.

Barnehagelærerutdanningen er en treårig bachelorgrad som kvalifiserer for fast tilsetting som pedagogisk leder i barnehager. Yrkestittelen ble endret fra førskolelærer til barnehagelærer i 2012, parallelt med innføring av den nye barnehagelærerutdanningen. De som har fullført førskole- eller barnehagelærerutdanning kan ta ett års relevant videreutdanning for å få mulighet til å undervise i 1. til 4. trinn på barneskolen.

Kategorien lektorutdanning for trinn 8-13 år og tilsvarende masterutdanninger består av de som har fullført en femårig lektorutdanning som kvalifiserer til å undervise på ungdomstrinnet og på videregående skole.

Praktisk-pedagogisk utdanning og praktisk-pedagogisk utdanning yrkesfag består av en grunnutdanning fra høyskole eller universitet, for eksempel realfag, humanistiske fag eller sykepleierfag som suppleres med praktisk-pedagogisk utdanning av ett års varighet for å godkjennes som lærerutdanning. I denne rapporten skiller vi mellom de med yrkesfaglig bakgrunn som har tatt praktisk-pedagogisk utdanning yrkesfag (PPU-Y) og de med allmennfaglig bakgrunn som har tatt praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) (SSB 2018).

I tillegg til disse fem har vi også spesialpedagogikk. Spesialpedagogikk er en utdanning som kan bestå av enten enkeltemner, en bachelorgrad eller en masterutdanning. Utdanningen gir kunnskap om undervisning, oppdragelse, læring og utvikling. En får kunnskap om tilrettelegging for og opplæring av mennesker med spesielle opplæringsbehov. En utdanning i spesialpedagogikk gir ikke kompetanse for tilsetning, med mindre graden er tatt i kombinasjon med en av de fem gradene beskrevet ovenfor.

I tillegg til disse seks utdanningene er det noen utdanninger som i denne rapporten omtales som «annen pedagogisk» utdanning. Disse utdanningene er andre utdanninger innenfor pedagogikk, som i seg selv ikke gir kompetanse til å undervise i grunnskolen.

1.2. Hva mener vi med kompetanse?

Begrepet kompetanse står sentralt i denne rapporten. Dette begrepet defineres og operasjonaliseres ofte på mange ulike måter. Mens NOU 1997: 25 knytter begrepet kompetanse til produktive og skapende evner hos det enkelte individ, definerer Europakommisjonen kompetansebegrepet som summen av kunnskap, ferdigheter og holdninger anvendt i en gitt kontekst (Europakommisjonen 2012). OECD definerer kompetanse som evnen til å mobilisere kunnskap, ferdigheter, holdninger og verdier, kombinert med en refleksiv læringsprosess, for å kunne engasjere og samhandle (OECD 2016).

Kunnskapsdepartementet definerer kompetanse som evnen til å løse oppgaver og mestre utfordringer i konkrete situasjoner, og ser på kompetansebegrepet som summen av kunnskap, ferdigheter og holdninger, og hvordan disse anvendes i samspill (Meld. St. 16, 2015–2016).

I følge NOU 2018:2 er det slik at: «I regulerte yrker er det vanligvis en tett kobling mellom arbeids-oppgaver eller yrke og formelle kompetansekrav. ..., slik som sykepleiere og lærere». De formelle kompetansekravene til lærere er regulert i opplæringsloven § 10-1 og §10-2. Dessuten gir forskrift til opplæringsloven, kapittel 14, en nærmere beskrivelse av krav til kompetanse ved tilsetting og undervisning.

I henhold til ovennevnte lovverk, må alle som skal tilsettes i undervisningsstilling ha pedagogisk bakgrunn i samsvar med kravene i rammeplanene for lærerutdanningene, eller ha tilsvarende pedagogisk kompetanse. I denne rapporten omtaler vi denne type kompetanse som *pedagogisk kompetanse*.

I tillegg til pedagogisk kompetanse stilles det også krav om *fagspesifikk kompetanse* avhengig av undervisningsstillinger i ulike årstrinn og ulike fag. Vi bruker begrepet «fagkompetanse» for å se på lærernes fagspesifikke kompetanse i forhold til hovedtrinnet/-trinnene og faget/fagene de underviser i. «Tilstrekkelig fagkompetanse» i denne rapporten benyttes om lærere i grunnskolen som oppfyller tilsetningskravene i henhold til kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven. Lærere som har fått dispensasjon for tilsetningskravene frem til 1. august 2025 inngår i kategorien «har *ikke* tilstrekkelig fagkompetanse» i denne kartleggingen (se kapittel 3).

1.3. Kompetansekravene for undervisning i skolen

Rapporten skiller mellom kompetanse for tilsetning, som bygger på hvilke pedagogiske utdanninger lærere har, og kompetanse for undervisning som bygger på hvor mye faglig kompetanse en lærer har innenfor faget.

I undersøkelsen som SSB gjennomførte våren 2014 og hvor utvalget besto av lærere med fullført pedagogisk utdanning og som var registrert med minst 50 prosent stillingsandel, manglet 15 og 19 prosent av lærerne fordypning i henholdsvis norsk og matematikk. Av lærere som underviste i engelsk, manglet 57 prosent fordypning i faget (Lagerstrøm m.fl. 2014).

I henhold til Lærerløfte skal lærere på barneskolen ha minst 30 studiepoeng i faget for å kunne undervise i matematikk, engelsk, norsk, norsk tegnspråk og samisk innen 1. august 2025. På ungdomsskolen må de ha minst 60 studiepoeng i disse fagene (Kunnskapsdepartementet 2014).

1.4. Ulike tall på lærere og deres kompetanse

Tall på lærere som oppfyller kompetansekravene i denne rapporten, avviker fra tilsvarende tall som rapporteres og publiseres i Grunnskolens Informasjonssystem (GSI). En grunn til dette er at vi ser på lærerkompetanse i forhold til dagens kompetansekrav for tilsetting. I GSI registreres lærerne med: «... de kompetansekravene som gjaldt da de var ferdig utdannet. Det vil si at alle som var kvalifisert for ansettelse i stillingen da de fullførte utdannelsene sin, skal føres på undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for tilsetting» (Udir, GSI).

Tallene som presenteres i denne rapporten vil også avvike noe fra tall for grunnskolelærere i SSBs offisielle statistikk, Ansatte i barnehage og skole (Statistisk sentralbyrå 2018). Dette skyldes at utvalget i denne undersøkelsen består av lærere med en stillingsandel på minst 50 prosent. Det er også mindre forskjeller i talletidspunkt (august versus november). Til sist er pedagogisk utdanning som er avlagt siste skoleår ikke med i datagrunnlaget vårt. Slike opplysninger er derimot oppdatert i datagrunnlaget for statistikken Ansatte i barnehage og skole.

1.5. Metode

Populasjon og utvalg

Populasjonen som undersøkelsen skulle si noe om er lærere som underviste i grunnskolen i undervisningsåret 2018/2019 uavhengig av hvilke fag de underviste i og hvorvidt de var kvalifiserte eller ikke.

Utvalgspopulasjonen for undersøkelsen ble definert gjennom et uttrekk basert på A-ordningen av alle lønnstakere med arbeidsgiver i næring 85.201 (undervisning på grunnskolenivå) per august 2018. Lærerutdanning var oppdatert til og med 1. oktober 2017. Lærere som hadde fått sin utdanning etter dette tidspunkt var ikke med i trekkgrunlaget.

Utvalgspopulasjonen ble koplet med grunnskolefilen som viser hvilken type grunnskole virksomheten er (barneskole, kombinert barne- og ungdomsskole eller ungdomsskole). Det var ingen avgrensning i alder og personene i trekkrammen skulle ha minst 0,5 avtalt årsverk.

Bruttoutvalget i hovedundersøkelsen besto av 5 000 lærere fra utvalgspopulasjonen som ble inndelt i to grupper; lærere med formelt godkjent kompetanse for undervisning i grunnskolen og lærere uten slik kompetanse. Det var få lærere uten formell kompetanse i bruttoutvalget. Derfor ble det trukket ytterligere 1 000 lærere (tilleggsutvalget) uten godkjent formell kompetanse. Tilleggsutvalget ble trukket proporsjonalt etter fylke i hver gruppe. Denne rapporten bygger i hovedsak på datagrunlaget fra dette utvalget.

Datainnsamling og svarprosent

Undersøkelsen «Lærere uten pedagogisk utdanning i grunnskolen 2018/2019» ble gjennomført som en kombinert web- og telefonundersøkelse. Innsamlingsperioden for undersøkelsen var fra mandag 29. oktober til og med lørdag 8. desember 2018. Totalt var det 771 av 1 000 lærer i tilleggsutvalget som deltok i undersøkelsen, noe som tilsvarer en svarprosent på 77. I tillegg var 441 lærere som var trukket ut til hovedundersøkelsen (Stensvik 2019) en del av populasjon for denne undersøkelsen. Det ga oss en populasjon på 1 212 lærere. Tre av fire som deltok i undersøkelsen, leverte skjemaet via webundersøkelse.

Vekting

Vektene er laget som etterstratifiserte vekter. Det vil si at populasjonen og Svarutvalget deles inn i etterstrata, og vekten i hvert etterstratum regnes ut som antall i populasjonen dividert på antall i svarutvalget. Etterstrataene er delt inn etter fylke og tredelt variabel for utdanningsbakgrunn (ingen høyere utdanning, høyere utdanning uten pedagogikk, høyere utdanning med pedagogikk). «Med pedagogikk» i vektingen inkluderer ikke personer som kun har pedagogisk utdanning i form av «spesialpedagogikk» eller «annen pedagogisk utdanning». Dette skyldes at vi i analysene vil benytte denne strengere forståelsen av «med pedagogikk».

For mer informasjon om populasjon, utvalg, vekting, feilkilder o.l. henvises leseren til dokumentasjonsrapporten «Lærerkompetanse i grunnskolen» (Stensvik 2019).

Omregningsnøkkel

For å tilpasse «gamle» utdanninger, har vi – som i tidligere undersøkelser om lærerkompetanse i grunnskolen - omregnet ett vektall til tre studiepoeng. Studiepoeng er videre delt inn i kategoriene «Ingen studiepoeng», «1-29 studiepoeng», «30-59 studiepoeng», «60 studiepoeng» og «Mer enn 60 studiepoeng». Begrep som fagkompetanse, utdanning i faget og fordypning er brukt ekvivalent gjennom rapporten for studiepoeng.

1.6. Oppbygningen av rapporten

Vi har i dette kapitlet sett på bakgrunnen samt viktigheten av å kartlegge kompetanseprofilen blant lærerne i grunnskolen. Kapittel 2 gir en oversikt over alle lærerne uten fullført pedagogisk utdanning. Som nevnt ovenfor, har utdanningsmyndighetene som mål at alle elever skal møte en lærer med fordypning i

matematikk, engelsk og norsk. I kapitel 3 ser vi på hva slags fagkompetanse lærerne uten pedagogisk utdanning har innenfor disse tre fagene. I kapitel 4 ser vi på utdanningsnivået blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning, delt inn i to kategorier:

- 1- De som har videregående utdanning eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå,
- 2- De som har høyere utdanning som høyeste oppnådde utdanningsnivå, og
- 3 -Vi ser også på om de har påbegynt en lærerutdanning, hvilken lærerutdanning de har påbegynt og hvor langt de har kommet i løpet.

Til slutt, i kapitel 5, ser vi på småskoletrinnet i sin helhet, slik at det kan bli gjort en vurdering av hvilket behov det er på dette trinnet for etterutdanning. Både i henhold til hvilke lærere som jobber på småskoletrinnet, hva slags utdanningsnivå og lærerutdanning de har. Analysene i kapitel 5 omfatter både lærere som har fullført og de som ikke har fullført en pedagogisk utdanning. Vi gjør leseren oppmerksom på at mer omfattende tallmateriale er tilgjengelig i vedleggstabellene (vedlegg A), og i figurgrunnlagstallene (vedlegg B).

Lærernes kompetanse i denne rapporten presenteres med hensyn til kjønn, alder, ansiennitet, arbeidsfylke osv. En oversikt over, og definisjon av samtlige disse variablene er å finne i vedlegg C i denne rapporten.

2. Hvem er lærerne?

Populasjonen i denne undersøkelsen er lærere som jobber i grunnskolen, men ikke har fullført en pedagogisk utdanning¹. Rundt 19 prosent av alle lærere som arbeider på grunnskolen har ikke fullført tilstrekkelig pedagogisk utdanning til å oppfylle tilsetningskravene jf. forskrift til opplæringsloven § 14-2 og § 14-3.

Hvis vi ser på populasjonen i sin helhet finner vi at; en «typisk» lærer som ikke har fullført en pedagogisk utdanning, er kvinne slik som lærere flest. Hun arbeider i Oslo eller Akershus, er under femti år, har undervist i skolen i mindre enn ti år, jobber på en barneskole med mindre enn 300 elever og underviser mellom 5 og 15 timer i uken i minst ett av kompetansekravsfagene norsk, matte, engelsk) og har fullført en høyere utdanning utenfor fagfelt 2. Fagfelt 2 er norsk utdanningsstandards (NUS 2000) inndeling av pedagogiske utdanninger.

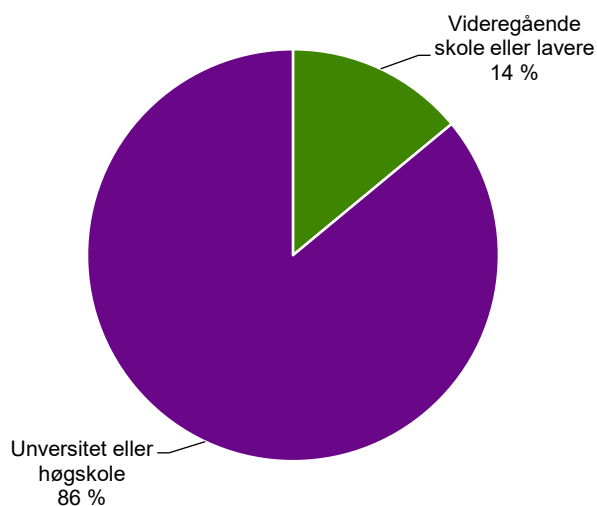
Andelen mannlige lærere uten pedagogisk utdanning er noe høyere enn hos kvinner. Rundt 75 prosent av alle som arbeider som lærer i grunnskolen er kvinner (SSB 2018). Blant lærere som ikke har fullført en pedagogisk utdanning, er 70 prosent kvinner. Rundt 20 prosent av mannlige lærere har ikke fullført en pedagogisk utdanning. Dette tallet er litt lavere blant kvinnelige lærere, hvor rundt 18 prosent ikke har fullført en pedagogisk utdanning.

Det er ingen aldersgruppe som skiller seg betydelig ut blant lærerne som ikke har fullført en pedagogisk utdanning. Aldersfordelingen blant lærerne uten pedagogisk utdanning er lik aldersfordelingen blant lærere generelt. Det er litt færre av de over 50 år, noe som kan sees i sammenheng med at denne aldersgruppen også er den minste blant lærere generelt (SSB 2018).

2.1. Flertallet har fullført en høyere utdanning

86 prosent av alle grunnskolelærere uten en fullført pedagogisk utdanning, har en universitet- eller høyskoleutdannelse. De andre 14 prosent har et utdanningsnivå som tilsvarer en videregående utdanning eller lavere.

Figur 2.1 Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning

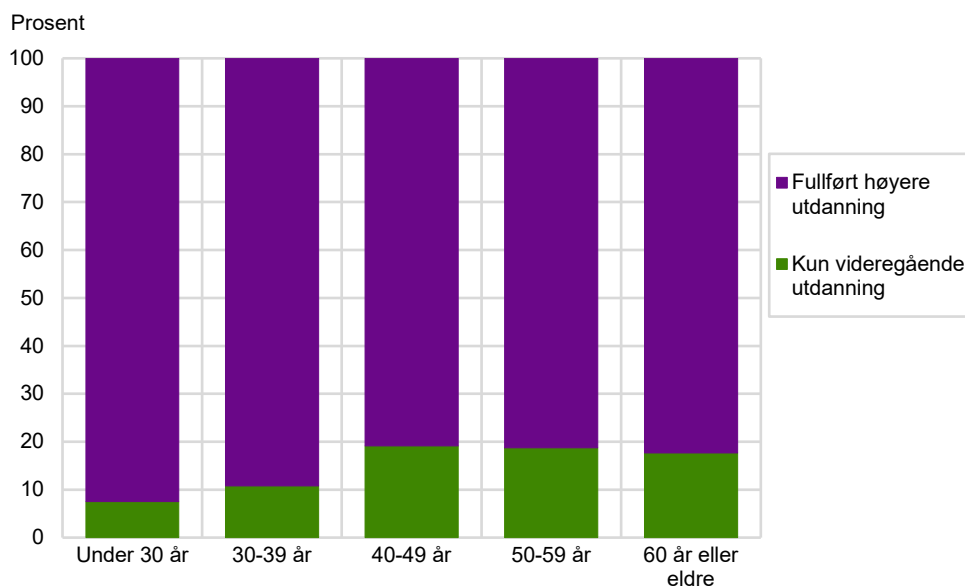
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

92 prosent av grunnskolelærere uten fullført pedagogisk utdanning, som er under 30 år, har universitet eller høyskole som høyeste oppnådde utdanningsnivå. Denne andelen går ned etter hvert som lærerne blir eldre. For lærere i aldersgruppen 60 år eller eldre er andelen som har fullført høyere utdanning 82 prosent. Aldersgruppene

¹ Godkjente pedagogisk utdanninger er forklart i kapittel 1.1

40-49 og 50-59 år har den høyeste andelen lærere med kun videregående utdanning, 19 prosent av alle lærere i hver av disse aldersgruppene tilhører denne kategorien.

Figur 2.2 Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter alder

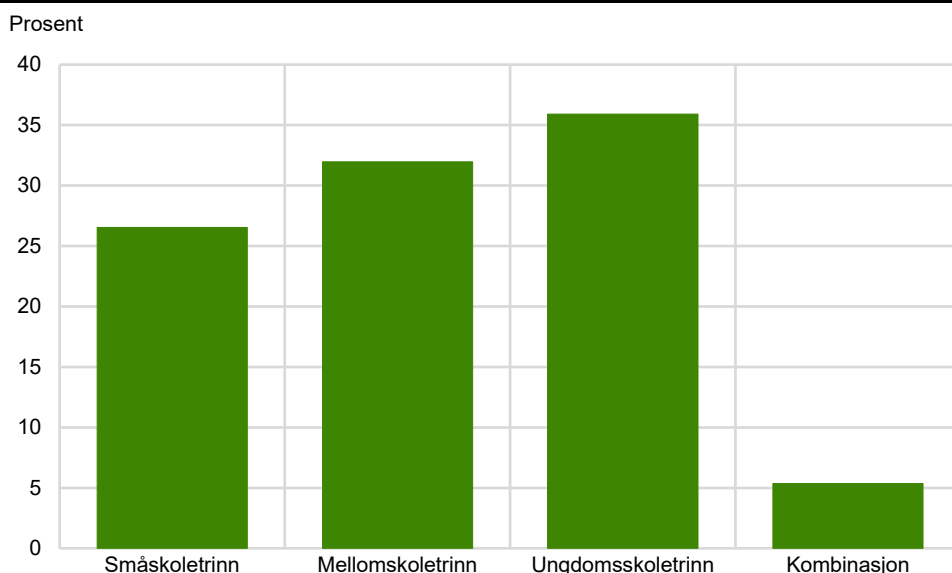

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.2. Noe høyere utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning på ungdomstrinnet

Lærere uten fullført pedagogisk utdanning underviser på alle trinn, men det er noen flere som underviser på ungdomstrinnet. 36 prosent av lærere uten fullført pedagogisk utdanning jobber på ungdomstrinnet, 32 prosent jobber på mellomskoletrinnet, 27 prosent jobber på småskoletrinnet og 5 prosent jobber på flere trinn.

Figur 2.3 Lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter hovedtrinn

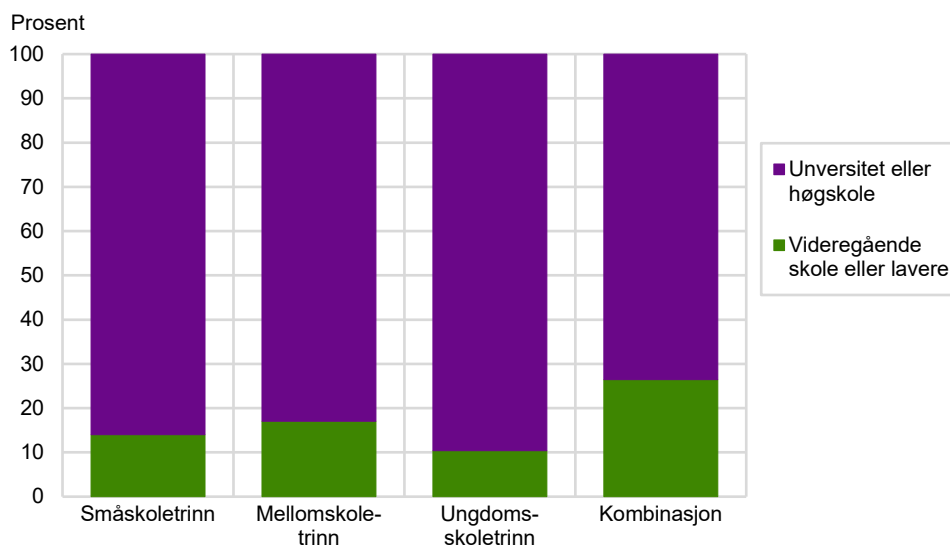

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I figur 2.4 kan vi se at det er størst andel lærere som har fullført en høyere utdanning blant lærere som underviser på ungdomstrinnet. Den laveste andelen av lærere som har fullført en høyere utdanning finner vi blant lærere som underviser

på mer enn ett trinn. 26 prosent av alle som underviser på mer enn ett trinn har videregående utdanning eller lavere som høyeste utdanningsnivå. Blant lærerne som jobber på ungdomstrinnet har kun en av ti lærere dette utdanningsnivået.

Figur 2.4 Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter hovedtrinn

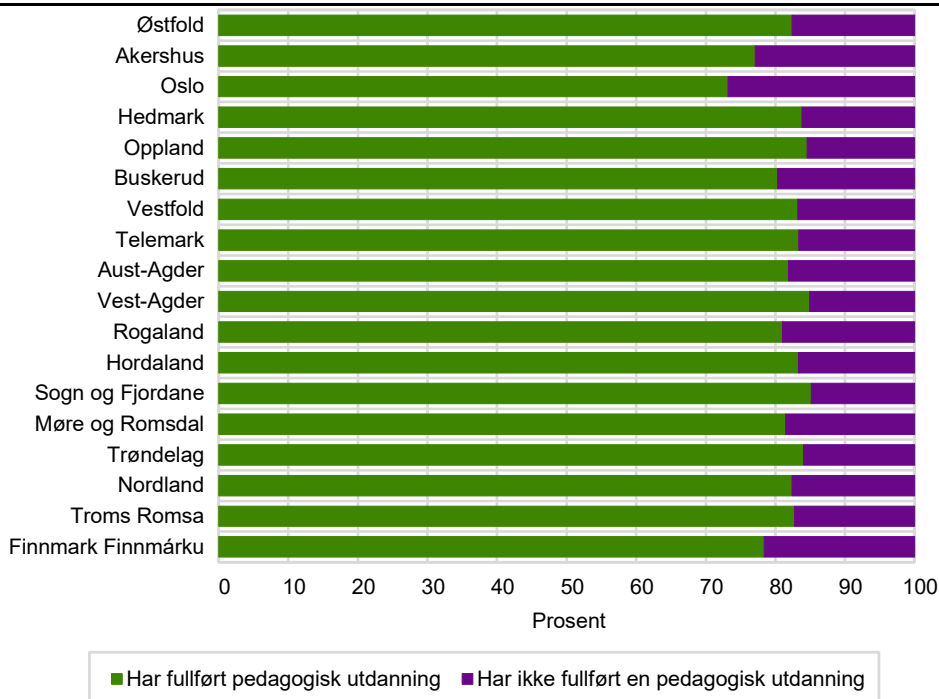

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.3. Oslo har størst andel lærere uten fullført pedagogisk utdanning

Blant alle lærere som arbeider i Oslo, har 27 prosent ikke fullført en pedagogisk utdanning. Nest størst andel av lærere uten fullført pedagogisk utdanning, finner vi i Akershus. Fylkene med lavest andel lærere uten fullført pedagogisk utdanning er Sogn og Fjordane, Vest-Agder og Oppland med 15 prosent.

Figur 2.5 Andel uten fullført pedagogisk utdanning

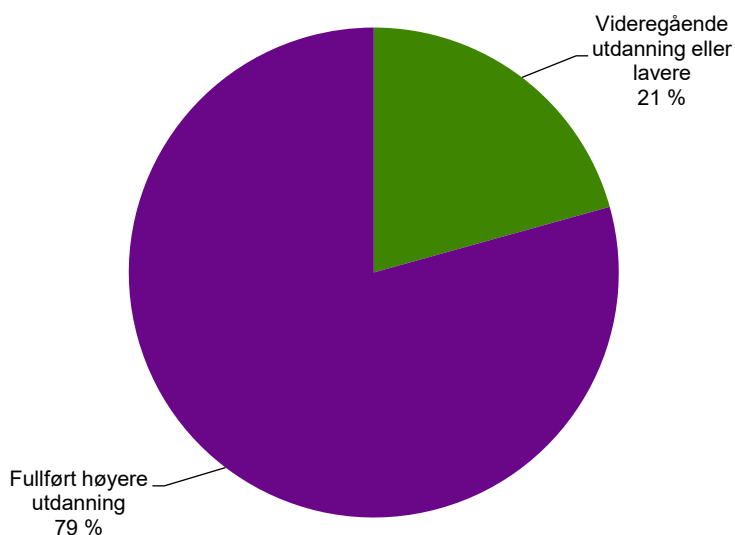

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.4. Vanligere å mangle høyere utdanning blant midlertidig enn fast ansatte

28 prosent av lærerne uten fullført pedagogisk utdanning har en midlertidig stilling. Blant disse har 79 prosent fullført en høyere utdanning, 21 prosent har videregående skole eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå.

Figur 2.6 Utdanningsnivå blant midlertidig ansatte uten fullført pedagogisk utdanning

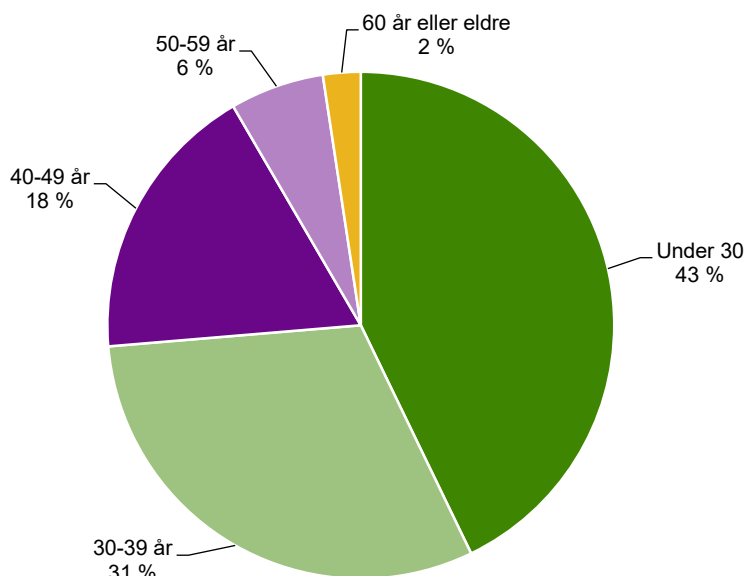

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Blant fast ansatte lærere uten pedagogisk utdanning er det en lavere andel som kun har videregående eller lavere som høyest oppnådde utdanningsnivå, rundt 12 prosent.

43 prosent av alle lærere uten fullført pedagogisk utdanning og som har midlertidig stilling er under 30 år. Andelen lærere i midlertidig stilling blir lavere og lavere etter hvert som alderen i gruppene øker. Kun 2 prosent lærere uten pedagogisk utdanning i midlertidig stilling er over 60 år. 92 prosent av lærerne, uten en fullført pedagogisk utdanning, som har midlertidig stilling er yngre enn 50 år.

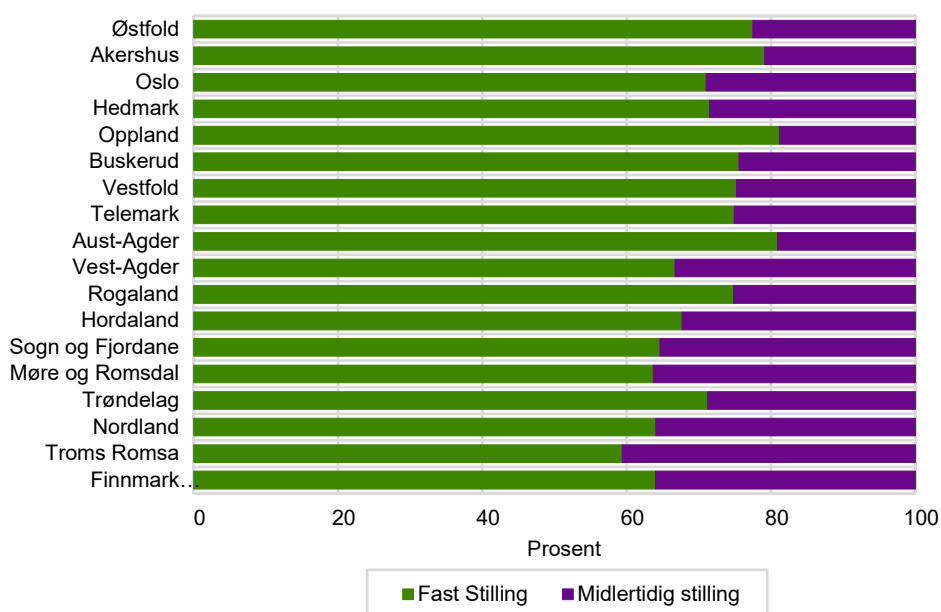
Figur 2.7 Aldersfordeling blant midlertidige ansatte uten fullført pedagogisk utdanning

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

41 prosent av alle lærere, uten fullført pedagogisk utdanning, i Troms har midlertidig stilling. Dette er den høyeste andelen av alle fylkene. Finnmark, Nordland og Møre og Romsdal har nest høyest andel, 36 prosent. I andre ende finner vi Oppland og Aust-Agder, med 19 prosent.

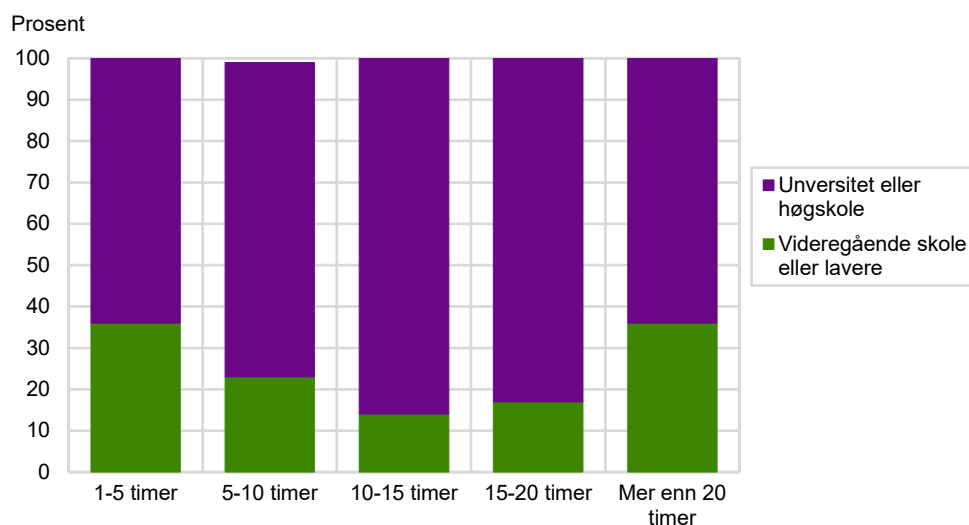
Figur 2.8 Andel lærere uten pedagogisk utdanning etter stillingstype, etter fylke

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Flertallet av lærere uten fullført pedagogisk utdanning, som arbeider i midlertidig stilling, underviser mellom 5-10 timer i uken. De færreste arbeider mellom en og fem timer. Høyeste andel som har fullført en høyere utdanning er blant gruppen som underviser mellom 10 og 15 timer, 86 prosent av disse har dette utdanningsnivået. Vi finner den største andelen som har videregående eller lavere som høyeste utdanningsnivå blant de som underviser minst, mindre enn 5 timer og blant de som underviser mest, mer enn 20 timer. Blant begge disse gruppene ligger andelen lærere med videregående eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå på 36 prosent.

Figur 2.9 Utdanningsnivå blant lærere uten pedagogisk utdanning i midlertidig stilling, etter undervisningstimer

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3. Fagkompetanse blant lærere i kompetansekravsfagene som ikke oppfyller tilsetningskravene

Kravene for undervisning varierer for de ulike trinnene. Når vi omtaler fagkompetanse i dette kapittelet betyr det at læreren har tilstrekkelig antall studiepoeng innenfor faget de underviser i. På barneskolen betyr dette minst 30 studiepoeng i matematikk, engelsk og norsk, mens på ungdomsskolen trengs det minst 60 studiepoeng i disse fagene for å ha tilstrekkelig fagkompetanse.

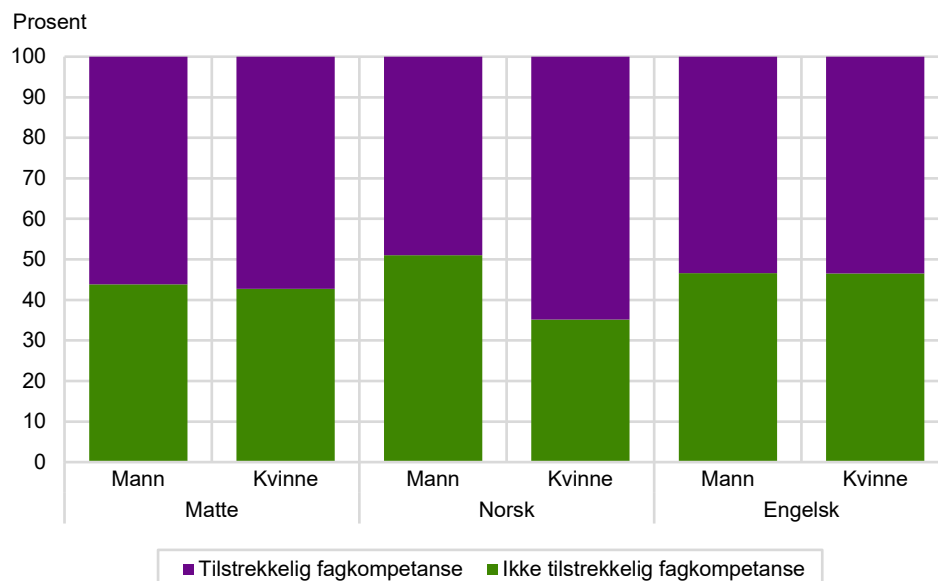
Lærere uten pedagogisk utdanning kan ha tilstrekkelig fagkompetanse, men dette betyr ikke at de oppfyller kravene for undervisningskompetanse. Undervisningskompetanse er en sammensetning av fordypning i faget, samt tilstrekkelig pedagogisk utdanning.

Det er noe lavere andel lærere som har tilstrekkelig fagkompetanse blant de som underviser i engelsk enn blant de som underviser i matematikk og norsk. Dette stemmer overens med funnene i hovedundersøkelsen (Perlic 2019) hvor det ble funnet at andelen som har tilstrekkelig fagkompetanse i engelsk er lavere enn i norsk og matematikk.

3.1. Noe høyere andel kvinnelige lærere med tilstrekkelig fagkompetanse

Kvinnelige lærere har en noe høyere andel med tilstrekkelig fagkompetanse enn menn på tvers av alle fagene. Det er en noe høyere andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse blant de som underviser på ungdomskoler enn blant de som underviser på barneskoler og på kombinerte barne- og ungdomsskoler. Dette gjelder spesielt blant de som underviser i engelsk.

Engelsk er det faget hvor kjønnsforskjellen i henhold til fagkompetanse er minst. Både for menn og kvinner ligger andelen med tilstrekkelig fagkompetanse på rundt 53 prosent. I matematikk er det også små forskjeller mellom kjønnene, men kvinnelige matematikklærere har omtrent et prosentpoeng større andel med tilstrekkelig fagkompetanse. I norsk har kvinner betydelig større andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse. 65 prosent av kvinnelige norsklærere uten fullført pedagogisk utdanning har tilstrekkelig fagkompetanse mens kun 49 prosent mannlige norsklærere uten fullført pedagogisk utdanning har det samme.

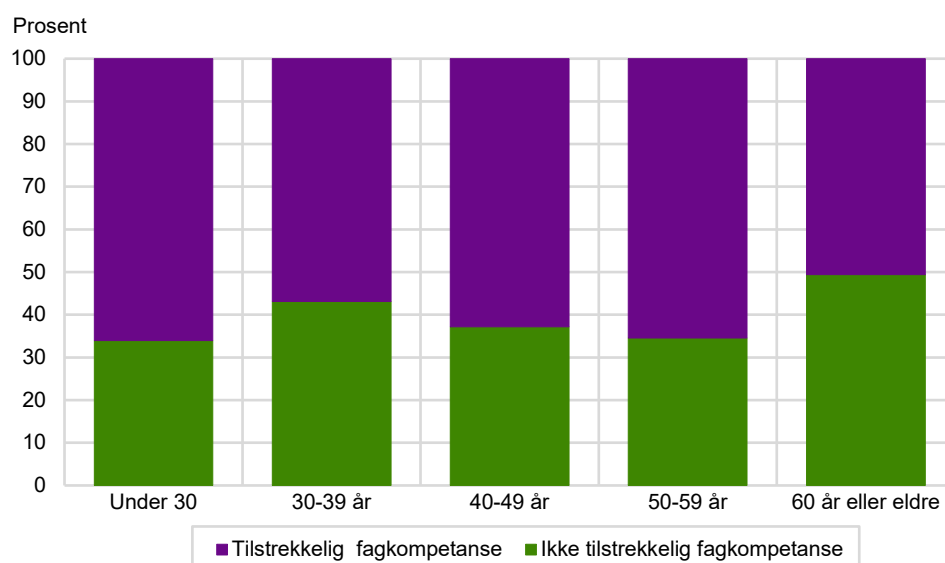
Figur 3.1 Fagkompetanse blant lærere uten fullført pedagogikk, etter kjønn

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.2. Høyest andel med tilstrekkelig fagkompetanse blant norsklærere

Det er høyest andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse blant dem som underviser i norsk. 62 prosent av alle norsklærere uten fullført pedagogisk utdanning har tilstrekkelig fagkompetanse.

Aldersfordelingen er ganske jevn blant de som underviser i norsk, men andelen som har tilstrekkelig fagkompetanse blant de som er under 30 år er noe høyere enn blant resten. 66 prosent av alle norsklærere under 30 år har tilstrekkelig fagkompetanse. Aldersgruppen med lavest andel lærere som har tilstrekkelig fagkompetanse i norsk er blant de over 60 år, 51 prosent. Sammenlignet med de to andre fagene, er andelen med tilstrekkelig fagkompetansen i norsk betydelig høyere.

Figur 3.2 Fagkompetanse blant norsklærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter aldersgrupper

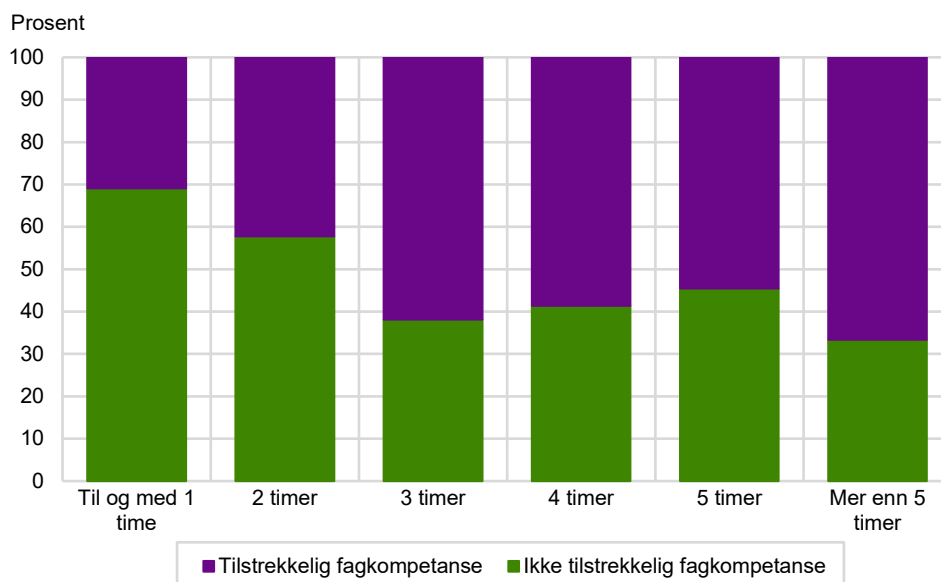
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Andelen lærere som har tilstrekkelig fagkompetanse i norsk er høyest Oppland hvor 84 prosent av har tilstrekkelig fagkompetanse. Vestfold er rett bak, med 81 prosent. Fylket med lavest andel norsklærere med tilstrekkelig fagkompetanse er Oslo med 48 prosent. Nest lavest andel norsklærere med tilstrekkelig fagkompetanse finner vi i Aust-Agder, 54 prosent.

3.3. Flere undervisningstimer, høyere fagkompetanse i matematikk

Blant matematikklærerne uten fullført pedagogisk utdanning har 57 prosent tilstrekkelig fagkompetanse. Det er en betydelig lavere andel med tilstrekkelig fagkompetanse blant de som underviser under tre timer i uken sammenlignet med de som underviser i mer enn tre timer. Det går et tydelig skille mellom de som underviser to timer og som underviser i tre timer. Andelen av matematikklærere som har tilstrekkelig fagkompetanse er 20 prosentpoeng høyere for lærerne som underviser tre versus to timer i uken.

Figur 3.3. Fagkompetanse blant matematikk uten fullført pedagogisk utdanning, etter undervisningstimer

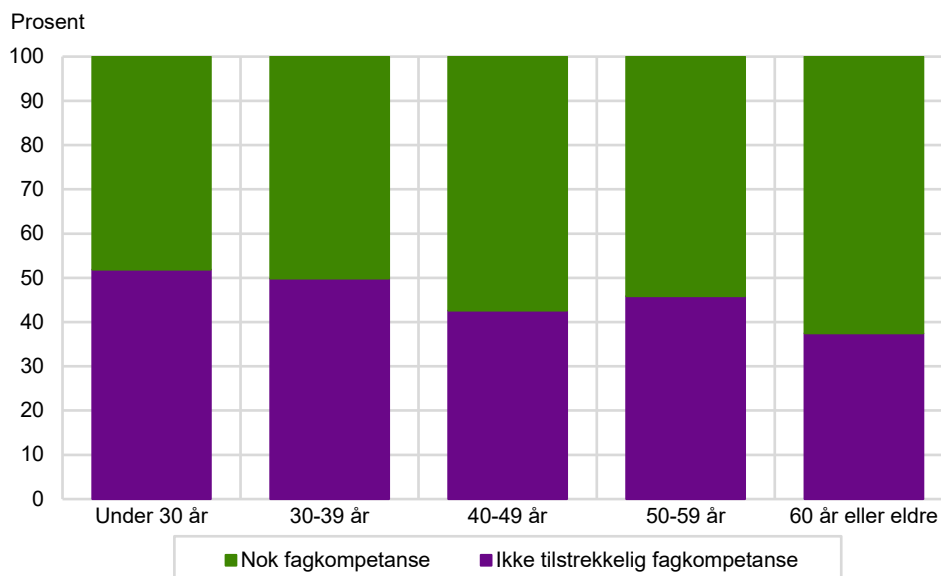

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Andel lærere som har tilstrekkelig fagkompetanse i matematikk går ned etter hvert som lærerne blir eldre, i aldersgruppen under 30 år har 69 prosent tilstrekkelig fagkompetanse mens blant de over 60 har kun 40 prosent tilstrekkelig fagkompetanse.

3.4. Eldre engelsklærere har høyere andel lærere med fagkompetanse

Halvparten (53 prosent) av de som underviser i engelsk har tilstrekkelig fagkompetanse. I motsetning til de andre kompetansekravsfagene er det gruppen over 60 år som har høyest andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse. 63 prosent av lærerne i denne aldersgruppen har tilstrekkelig fagkompetanse. Gruppen med lavest andel tilstrekkelig fagkompetanse er engelsklærere under 30 år hvor kun 48 prosent har tilstrekkelig fagkompetanse.

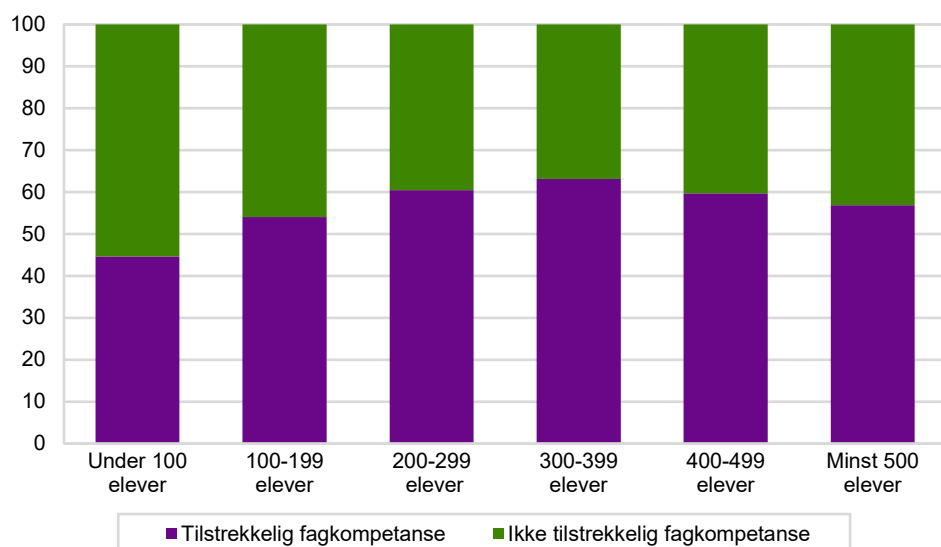
Figur 3.4 Fagkompetanse blant engelsklærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter aldersgrupper

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Andelen som har tilstrekkelig fagkompetanse går også opp med ansiennitet. Blant de lærerne som har undervist mindre enn fire år, er andelen med tilstrekkelig fagkompetanse 47 prosent, mens blant de som har undervist i mer enn 20 år er andelen 61 prosent. Ikke uventet ligner dette på mønsteret vi finner for alder.

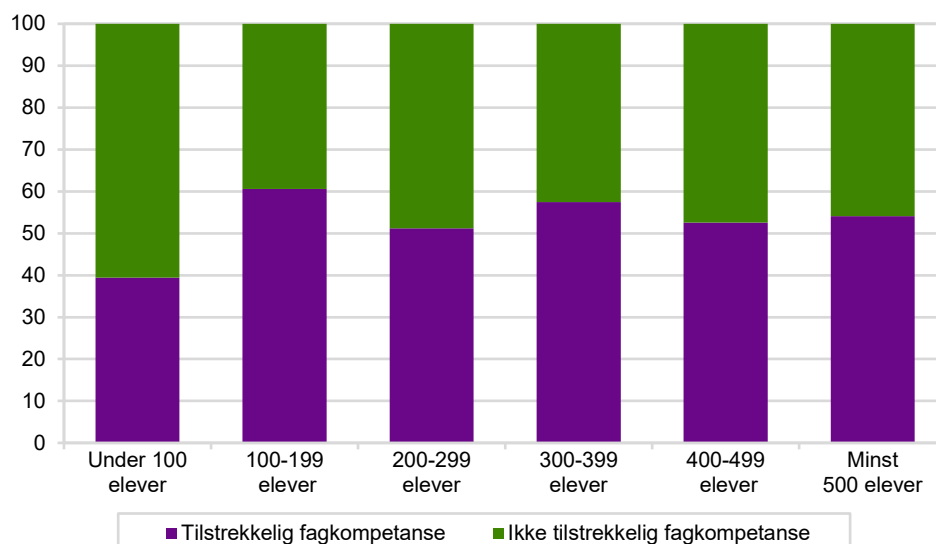
3.5. Lærere ved mindre skoler har lavere fagkompetanse i matte og engelsk.

Andelen lærere uten fullført pedagogisk utdanning, som ikke har tilstrekkelig fagkompetanse i kompetansekravsfagene, er høyest på skoler med mindre enn 100 elever. For matematikklærere er andelen på 55 prosent, for norsklærere er den på 38 prosent og for engelsklærere er den på 61 prosent.

Figur 3.5 Fagkompetanse i matematikk, etter skolestørrelse

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

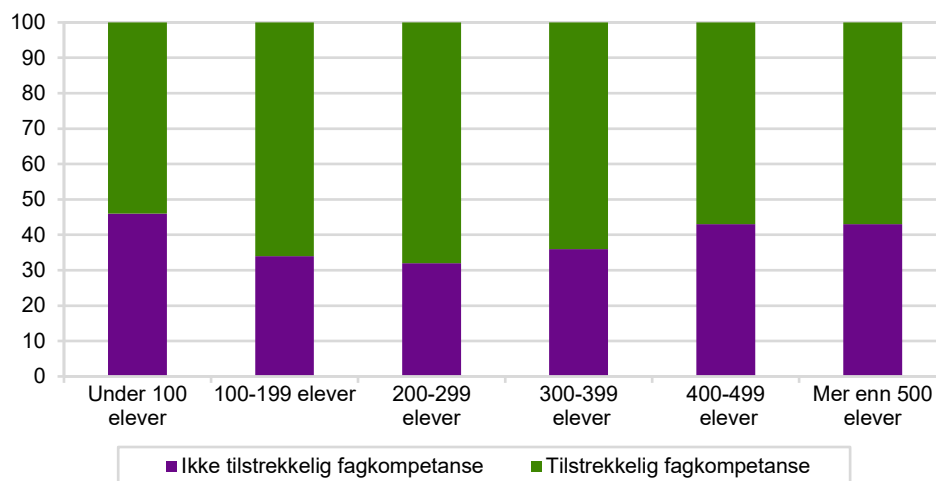
Figur 3.6. Fagkompetanse i engelsk, etter skolestørrelse

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Norsk skiller seg ut i fra de to andre kompetansekravsfagene ved at det også er noe lavere andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse blant lærere på de store skolene. Vi finner de laveste andelen norske lærere med tilstrekkelig fagkompetanse på både de minste og de største skolene. På skoler med mindre enn 100 elever er andelen norske lærere uten tilstrekkelig fagkompetanse nesten 50 prosent. På de største skolene er andelen norske lærere uten tilstrekkelig fagkompetanse på over 40 prosent. På de mellomstore skolene ligger andelen norske lærere uten tilstrekkelig fagkompetanse på rundt 35 prosent.

Figur 3.7 Fagkompetanse i norsk, etter skolestørrelse

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4. Utdanningsbakgrunn

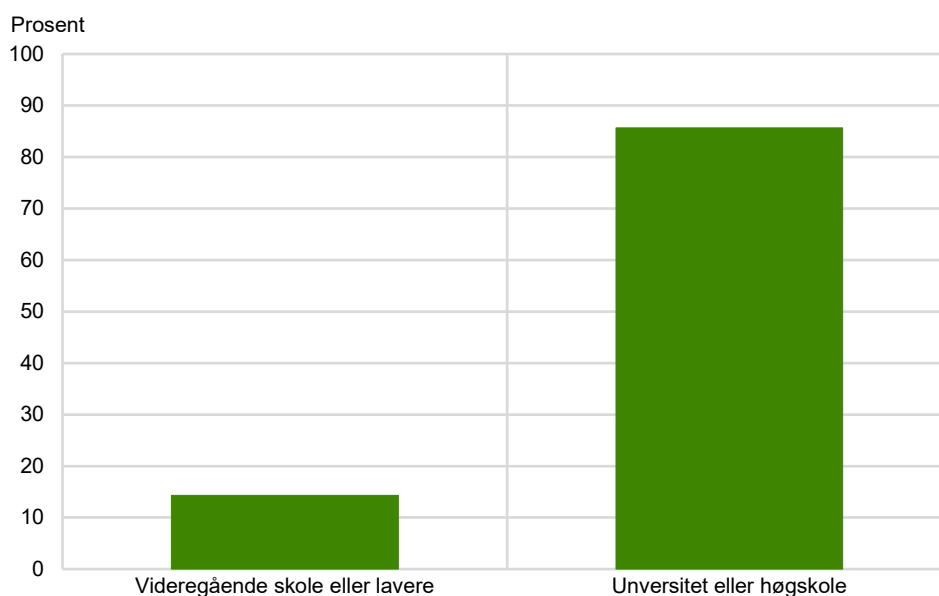
Populasjon i denne undersøkelsen består av lærere som ikke har fullført en pedagogisk utdanning men mange av dem har fullført en annen type høyere utdanning.

86 prosent av alle grunnskolelærere uten fullført pedagogisk utdanning, har en universitet- eller høyskoleutdanning. De resterende 14 prosentene har et utdanningsnivå som tilsvarer en videregående utdanning eller lavere.

Vedleggstabell A1 gir en oversikt over utdanningsnivået blant disse lærerne. De som er i kategorien «videregående utdanning eller lavere», 14 prosent, har videregående eller lavere som høyeste oppnådde fullført utdanning.

«Universitet eller høyskole» inneholder de som har en universitet- eller høyskoleutdannelse, rundt 86 prosent, har dette utdanningsnivået.

Figur 4.1. Høyeste oppnådde utdanningsnivå

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

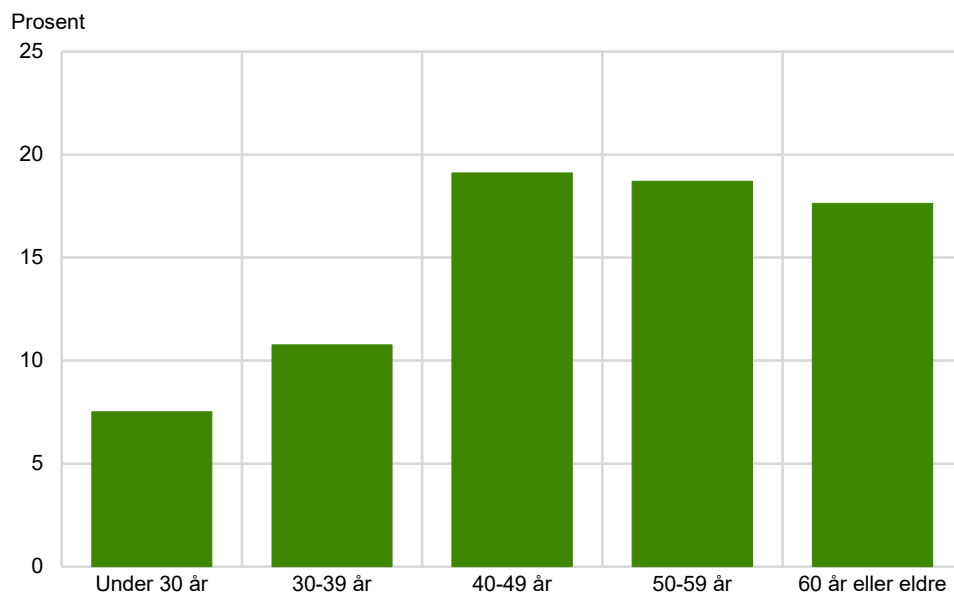
4.1. Veldig få med videregående skole eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå

Samlet sett er det 14 prosent av alle lærere uten fullført pedagogisk utdanning som har videregående skole eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå. Et stort overtall av de som har kun videregående utdanning jobber på barneskoler eller på kombinerte skoler. Kun 8 prosent av de som har dette utdanningsnivået jobber på ungdomsskole.

Størst andel lærere med videregående utdanning eller lavere blant lærerne over 40 år

Det er et tydelig skille i andelen som har videregående skole eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå mellom de to yngste aldersgruppene, og de tre aldersgruppene 40-49 år, 50-59 år og 60 år eller eldre. I de tre sistnevnte aldersgruppene er det henholdsvis 19, 16 og 18 prosent med dette utdanningsnivået, mens andelen er henholdsvis 8 og 11 prosent blant de yngste aldersgruppene.

Figur 4.2. Videregående eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå, etter alder

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

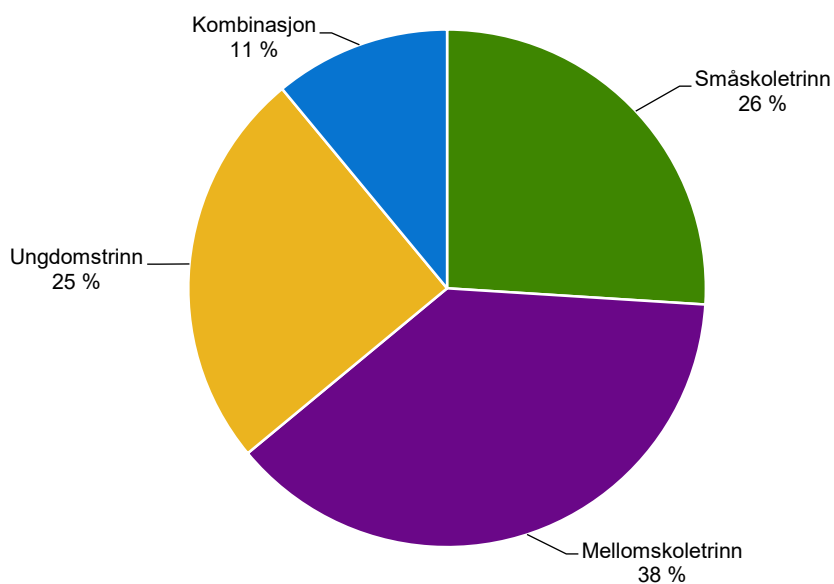
Flest i Finnmark

Blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning har Finnmark størst andel, 23 prosent, med videregående opplæring eller lavere som høyest oppnådd utdanningsnivå, 21. Vest-Agder er det fylket med lavest andel lærere som har dette utdanningsnivået; rundt 8 prosent. (vedleggstabell A1)

Nær fire av ti underviser på mellomtrinnet

Flere av lærerne med videregående eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå underviser på mellomskoletrinnet enn på småskoletrinnet. 38 prosent underviser på mellomskoletrinnet, 26 prosent på småskoletrinnet, og 25 prosent på ungdomstrinnet. Rundt 11 prosent underviser på mer enn ett trinn.

Figur 4.3. Fordeling av lærere med videregående eller lavere som høyeste utdanningsnivå på hovedtrinn

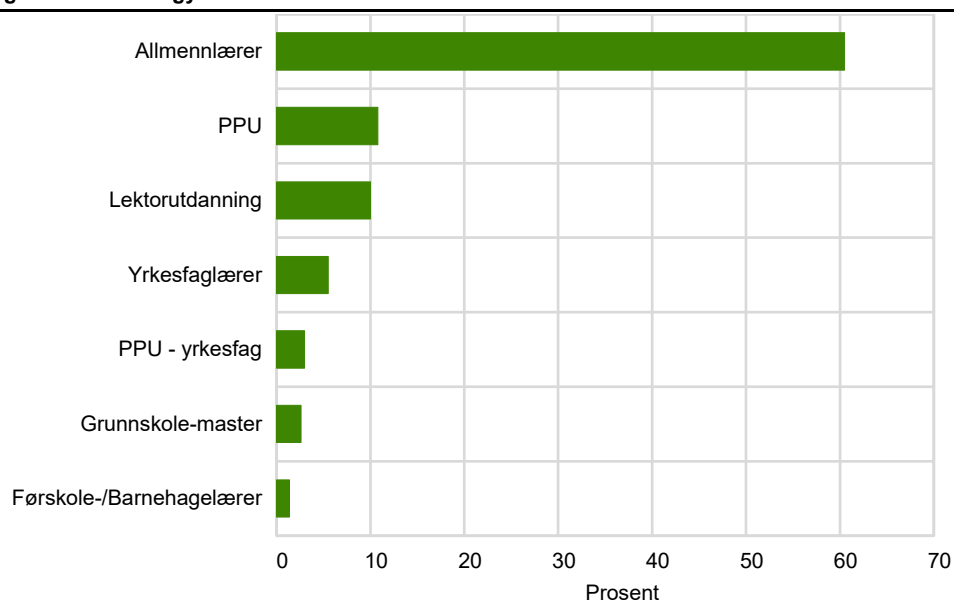

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.2. Over halvparten har påbegynt en pedagogisk utdanning

Over halvparten av alle lærere uten fullført pedagogisk utdanning, har påbegynt en pedagogisk grad. Nesten 9 av 10 har også fullført en grad utenfor fagfelt 2. Den vanligste pedagogiske utdanningen som lærerne har påbegynt er en allmennlærer-utdanning.

Figur 4.4. Påbegynte lærerutdannelser

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Rundt 1 prosent av alle som har påbegynt en lærerutdannelse har startet på en barnehage/førskoleutdanning. 10 prosent hadde påbegynt en lektorutdanning, noe som er relativt høyt siden kun 1 prosent av alle lærere i grunnskolen har fullført denne utdanningen (SSB 2018). Grunnen til at så få har lektorutdanning eller grunnskolemaster er at disse utdanningene er relativt nye og det er få som har hatt muligheten til å fullføre disse enda.

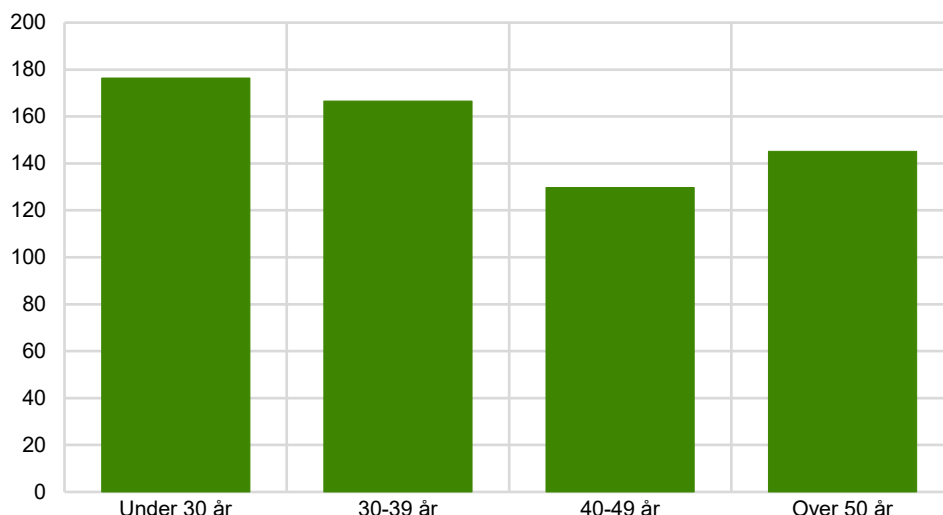
De fleste har fullført mer enn to år på allmennlærerutdannelsen sin

Blant de som har påbegynt allmennlærerutdanningen, har 4 av 5 fullført mer enn to år. De fleste har mellom 120 og 180² studiepoeng innenfor denne utdanningen. Gjennomsnittlig har de som har påbegynt en allmennlærerutdannelse 163 studiepoeng.

Den aldersgruppen med lavest gjennomsnittlig studiepoeng er de mellom 40 og 49 år, med ett gjennomsnitt på 130 studiepoeng.

² Data om studiepoeng er hentet fra Nasjonal Utdanningsdatabase (NUDB), som kun har informasjon om studiepoeng for de som har tatt høyere utdanning etter 1999.

Figur 4.5 Gjennomsnittlig studiepoeng i allmennlærerutdanning, etter aldersgrupper¹

¹ Siden studiepoengdata eksisterer kun fra 1999, og flertallet av lærere i den eldre aldersgruppen tok utdanning før dette, er den eldste gruppen i figuren de over 50 pga. for lavt antall lærere hvis aldersgruppene 50-59 år og 60 år og eldre ikke slås sammen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Mindre enn en tredjedel har fullført mer enn 60 studiepoeng i yrke-/faglærerutdanningen sin

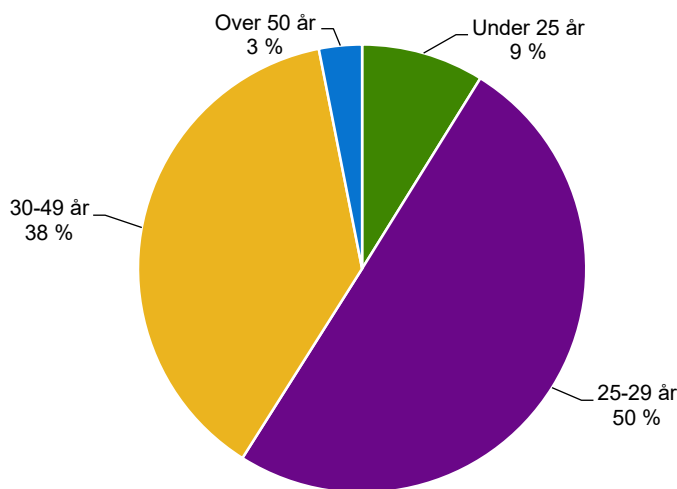
Av de som har påbegynt en yrke-/faglærerutdanning har drøyt 1 av 3 mer enn 60 studiepoeng, og det trenges enten 180 eller 240 studiepoeng for å fullføre en slik utdannelse (avhengig av type fag-/yrkesfaglærerutdanning).

Det er ingen aldersgrupper som skiller seg ut i henhold til å ha fullført flere eller færre studiepoeng enn andre. De fleste har fullført 60 eller færre studiepoeng innenfor dette fagområdet, men det er få som har fullført færre enn 30 studiepoeng.

Flertallet av de som har påbegynt en lektor utdanning mangler mindre enn 120 studiepoeng

Gjennomsnittlig studiepoeng blant de som har påbegynt en lektorutdanning er 182 studiepoeng, og 3 av 5 av alle som har påbegynt en slik utdanning har mer enn 180 studiepoeng innenfor dette fagområdet. Det trengs 300 studiepoeng for å fullføre en lektorutdanning, noe som betyr at flertallet mangler mindre enn 120 studiepoeng for å fullføre.

Figur 4.6 Aldersfordeling blant lærere som har påbegynt en lektorutdannelse. Prosent¹

¹ Aldersfordeling skiller fra andre figurer grunnet at de fleste som har tatt denne utdanningen er under 50 år, og det gir et klarere bilde på hvem som har startet denne utdanning enn aldersfordelingene brukt ellers i rapporten

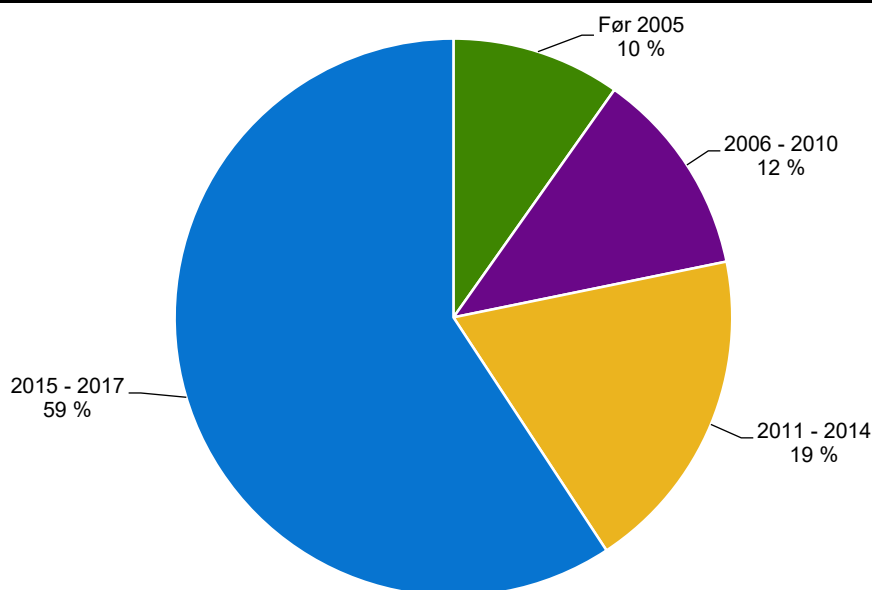
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Halvparten av alle som har påbegynt en lektorutdanning er mellom 25 og 30 år. Nesten ingen, bare 3 prosent, er over 50 år. Lektorutdanning gir kompetanse for undervisning i to fag og med en lektorgradsutdanning kan en undervise fra og med 5.trinn. Det er relativt nylig at lektorutdanningen har blitt ett mer vanlig tilbud, og det er derfor få som har rukket å fullføre en slik utdanning. Kun 1 prosent av alle lærere i grunnskolen har lektorutdannelse (SSB 2018) og flertallet av disse er også under 30 år (SSB 2018).

3 av 5 tok studiepoeng innenfor lærerutdanninger og pedagogikk etter 2015

Blant lærerne som har tatt studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk (fagfelt 2 i norsk standard for utdanningsgruppering), har 64 prosent sist tatt studiepoeng i perioden 2015-2017. Et mindretall avla siste studiepoeng innenfor fagfelt 2 før 2005.

Figur 4.7 Sist avlagte studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk

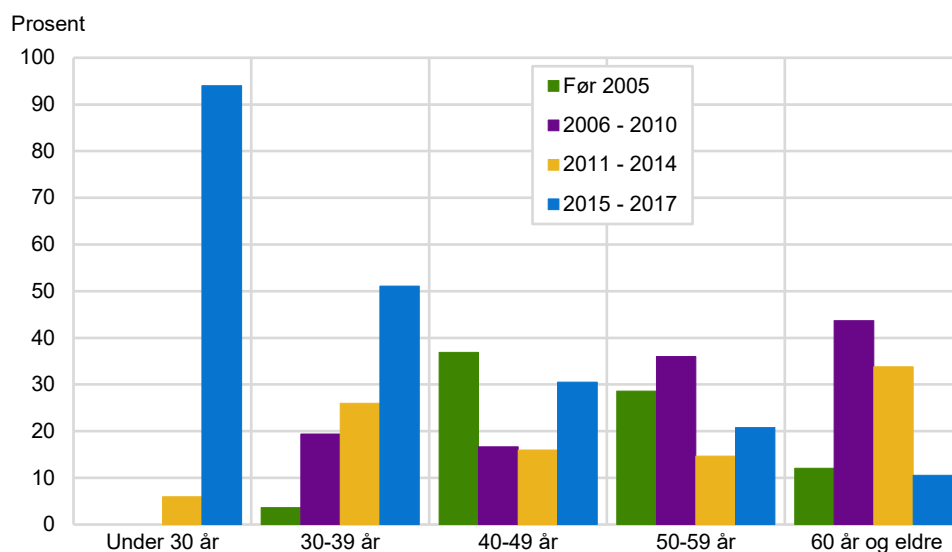

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Over 30 prosent av lærerne over 60 år avla sist studiepoeng i perioden 2011-2014. Den prosentandelen er høyere enn i alle de øvrige aldersgruppene.

14 prosent av lærere som har undervist i mer enn 20 år avla studiepoeng i perioden 2015 - 2017, og 23 prosent avla studiepoeng i perioden fra 2011-2014. Det tyder på at eldre lærere som har jobbet lenge i skolen, har tatt studiepoeng innenfor fagfelt 2 etter å ha arbeidet i lengre tid. Det tyder på at de som er eldre og har jobbet lenge er åpne for å ta mer pedagogisk utdanning hvis de får tilbudet.

Figur 4.8 Siste avlagte studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk, etter aldersgrupper

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

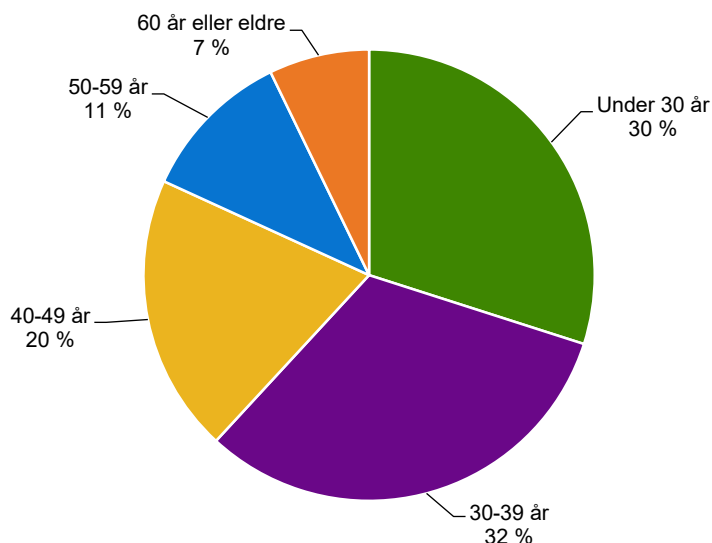
4.3. Ni av ti har fullført en høyere utdanning innenfor andre fagfelt enn lærerutdanninger og pedagogikk

Blant de som har fullført en høyere utdanning er gjennomsnittlige oppnådde studiepoeng 241 studiepoeng, noe som betyr at gjennomsnittet ligger over en tre-årig bachelor grad (som vil gi 180 studiepoeng). Blant de lærerne som har fullført en høyere utdanning har en tredjedel fullført en mastergrad, og noen få har fullført en doktorgrad.

Yngre har større sjans for å ha fullført en høyere utdanning utenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk

Halvparten som har fullført høyere utdanning utenfor fagfelt 2, er under 40 år (se figur 4.9) Andelen som har fullført en høyere utdanning utenfor fagfelt 2 går ned når alderen går opp. Kun 7 prosent av de som har fullført høyere utdanning er over 60 år. Dette må sees i lys av at det er færre lærere i denne aldersgruppen (se vedleggstabell A1). Hvis vi ser på aldersgruppen over 60 år i sin helhet, ser vi at rundt halvparten har fullført en høyere utdanning.

Figur 4.9 Aldersfordeling blant de som har fullført høyere utdanning

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

9 av 10 lærere under 30 år har fullført en høyere utdanning. Den aldergruppen som har lavest andel lærere som har fullført en høyere utdanning er de mellom 40 og 59 år, hvor halvparten har fullført høyere utdanning (se vedleggstabell A1).

Språkutdanninger mest populært

Blant de som har fullført en høyere utdanning er språkutdanninger den mest vanlige med 15 prosent av alle fullførte grader innenfor dette feltet. Den neste på listen er idrettsfag med 10 prosent og på tredje plass kommer historisk-filosofiske utdanninger med 8 prosent.

Tabell 4.1 Studieområder, etter popularitet, blant lærere som har fullført en høyere utdanning

Studieområde	Prosent
Språkutdanninger	15
Idrettsfag	10
Historisk-filosofiske utdanninger	8
Statsvitenskapelige fag	7
Økonomisk-administrative fag	6
Religionsutdanninger	6
Musikk, dans og drama	5
Informasjon- og datateknologi	4
Matematikk og statistikk	4
Humanetiske og estetiske fag. Andre	3
Helse-, sosial- og idrettsfag, andre	3
Bildende kunst og kunsthåndverk	3
Elektrofag, mekaniske fag, og maskinfag	3
Biologiske fag	2
Sosiologiske fag	2
Fysiske og kjemiske fag	2
Naturvitenskapelige fag, andre	2
Handel og markedsføring	2
Sosialfag	2
Pleie -og omsorgsfag	2
Medie og informasjonsfag	1
Geofag	1
Andre fag	6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

De vanligste språkene å ta en utdanning i er engelsk (24 prosent), norsk (23 prosent) og spansk (11 prosent).

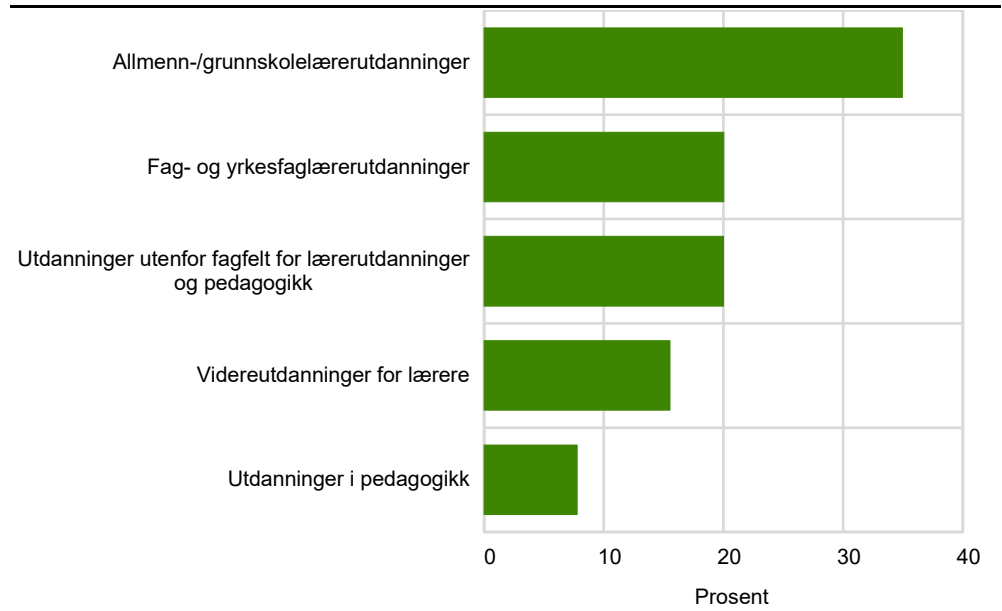
Flest jobber i Oslo og Akershus

30 prosent av alle lærere som har fullført en høyere utdanning, men ikke har fullført en pedagogisk utdanning, jobber i Oslo eller Akershus. Vest-Agder er det fylket hvor størst andel av lærerne har fullført en høyere utdanning, 92 prosent. Finnmark har den laveste andelen av lærere som har fullført en høyere utdanning. 77 prosent av lærere i Finnmark er i denne kategorien.

3 av 10 er studenter

30 prosent lærere uten pedagogisk utdanning tar minst et fag på universitets-/høyskolenivå. Blant disse, går 35 prosent på ett allmennlærerstudium. Flertallet av disse går på den fireårige utdanningen enten for 1-7 trinn eller 5-10 trinn, kun 6 prosent går på den nye grunnskolemesterutdanningen. 20 prosent går på yrkes-/faglærerutdanning, 16 prosent tar en videreutdanning og 8 prosent tar en utdanning innenfor «annen pedagogikk». 20 prosent tar en ikke-pedagogisk utdanning.

Figur 4.10. Lærere i utdanning, etter studie.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi finner flest lærere i utdanning i Oslo og Akershus, 30 prosent av alle lærere uten tilstrekkelig pedagogisk utdanning som går på et studium arbeider i disse to fylkene. Vi finner nest flest i Rogaland, Trøndelag og Hordaland med 10 prosent hver.

5. Småskoletrinnet – nærmere analyse

Denne delen av rapporten inkluderer alle lærere som arbeider på småskoletrinnet, uavhengig av om de har fullført pedagogisk utdanning eller ikke. Det vil si at når rapporten omtaler lærere fremover inkluderer dette alle som arbeider på småskoletrinnet. Datagrunnlaget kan finnes i vedleggstabellene A5, A6, A7 og A8.

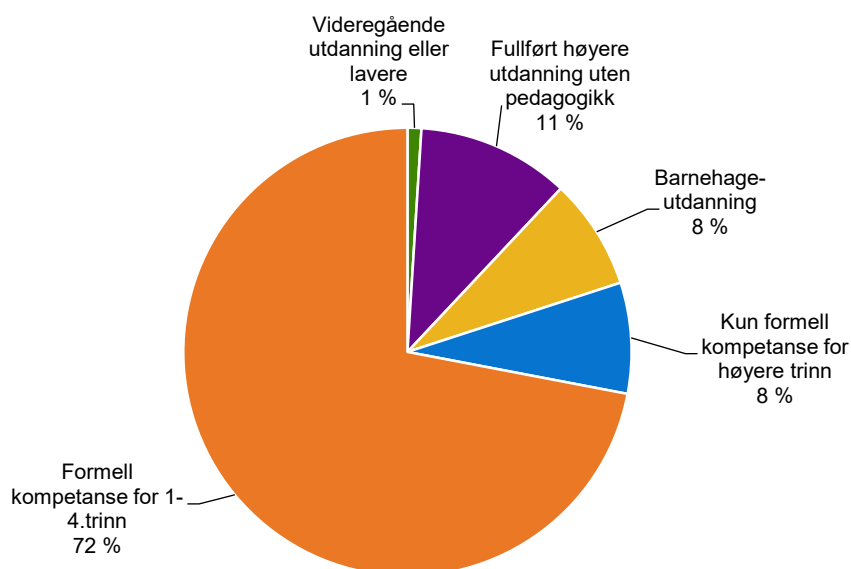
En gjennomsnittlig lærer på småskoletrinnet er kvinne, mellom 40 og 49 år, arbeider i Oslo, har fullført en høyere utdanning, har en allmennlærerutdanning, har jobbet i mer enn 10 år. Hun jobber på en skole med mellom 200 og 300 elever, og underviser mellom 10 og 15 timer i uka.

5.1. 7 av 10 har godkjent pedagogisk utdanning på småskoletrinnet

På småskoletrinnet er det 72 prosent av lærerne som oppfyller kravene om tilsetning på dette trinnet. I tillegg oppfyller 8 prosent kravene om tilsetning på et høyere trinn. 8 prosent har en barnehagelærerutdanning, men mangler de 60 poengene i etterutdanning som er nødvendig for å oppfylle de kravene om tilsetning på småskoletrinnet, og ble tilsatt i grunnskolen etter 2007. Kravet om 60 studiepoeng videreutdanning i tillegg til en førskolelærerutdanning for å kunne bli tilsatt som lærere på 1. til 4. trinn ble godkjent i 2007 (Udir 2007).

Kategorien «formell kompetanse for 1. til 4. trinn» inkluderer de allmennlærerutdanningene som gir kompetanse for 1. til 4. trinn samt de som har en faglærerutdanning i estetiske fag eller førskole-/barnehageutdanning, og minst 60 poeng etterutdanning hvis de ble tilsatt etter 2007.

Figur 5.1 Utdanningsnivå på småskoletrinnet

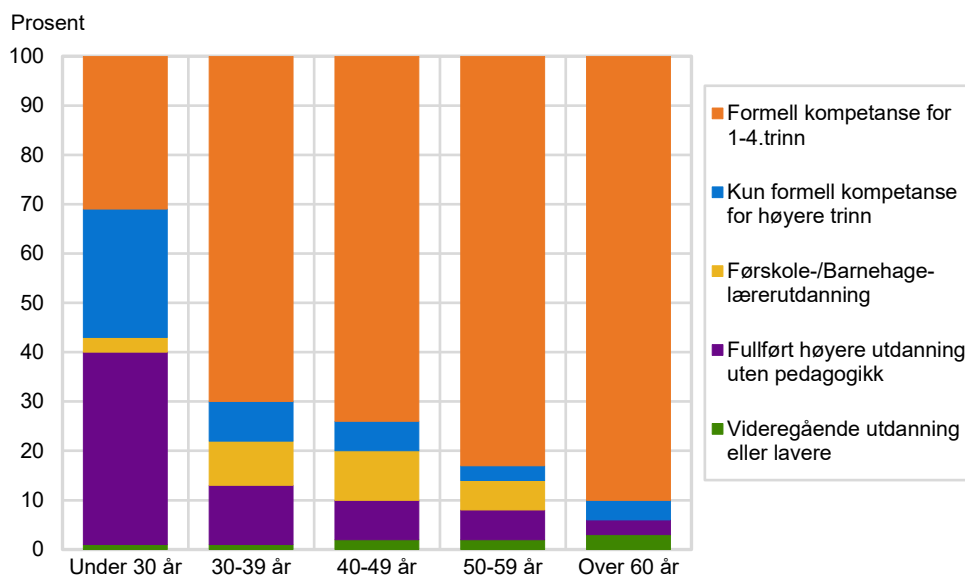
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.2. De under 30 er høyt utdannet, men få oppfyller tilsetningskravene for småskoletrinnet

Den aldersgruppen med lavest andel av lærerne som oppfyller tilsetningskravene er de under 30 år, kun 31 prosent av denne gruppen oppfyller kravene. 26 prosent av de under 30 år har kompetanse for å undervise på et høyere trinn, den største andelen av noen gruppe. I tillegg har 39 prosent av lærerne i denne gruppen fullført en høyere utdanning uten pedagogikk.

Det tilsier at denne aldersgruppen under 30 er velutdannet, men mangler pedagogikk tilpasset småskoletrinnet.

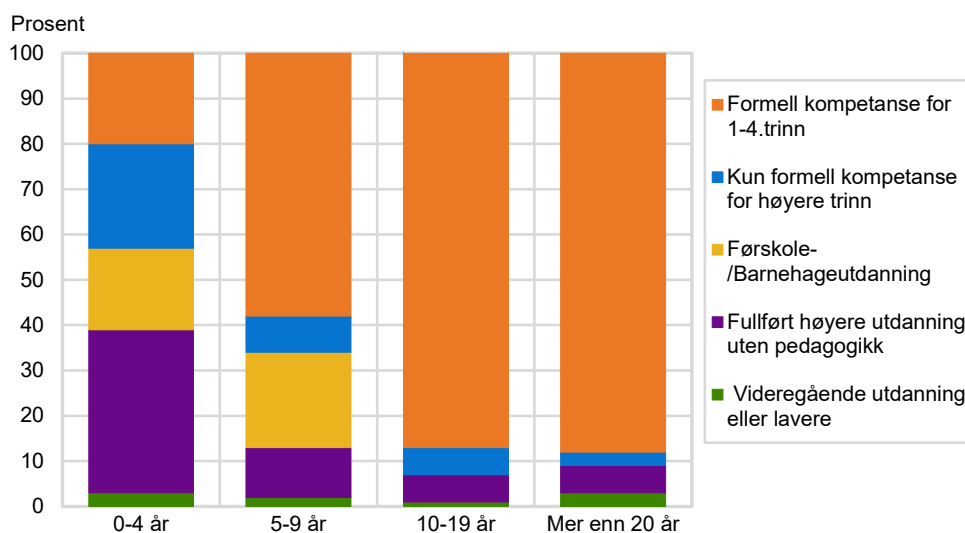
Figur 5.2 Utdanningsnivå på småskoletrinnet, etter aldersgrupper

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Den aldersgruppen med høyest andel lærere med formell kompetanse for småskoletrinnet er de som er 60 år eller eldre. Over 50 prosent av lærere i denne aldersgruppe har førskole-/barnehageutdanning, og ble tilsatt før 2007.

Figur 5.3. Utdanningsbakgrunn, etter ansiennitet

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi ser blant at de som har arbeidet i grunnskolen i mer enn 10 år, er andelen med formell kompetanse for småskoletrinnet høy. Årsaken for dette kan være at før 2007, var en barnehage-/førskoleutdanning tilstrekkelig for å oppfylle kravene om tilsetning på småskoletrinnet. Blant lærere som har arbeidet i mindre enn fire år, er andelen med formell kompetanse for 1. til 4. trinn svært liten, kun 20 prosent oppfyller kravene for tilsetning på disse trinnene. Dette kan være fordi 35 prosent av lærerne i denne kategorien er fremdeles under utdanning, men mange har også kompetanse for et høyere trinn.

5.3. Vest-Agder har størst andel lærere med tilstrekkelig pedagogisk kompetanse

På fylkesbasis er Vest-Agder det fylket hvor størst andel av lærerne har formell kompetanse for å undervise i 1. til 4. trinn. Nesten 9 av 10 lærere i dette fylket oppfyller tilsetningskravene på småskoletrinnet. Det fylket med lavest andel er Oslo, hvor mindre enn 6 av 10 lærere oppfyller kravene for tilsetning på småskoletrinnet.

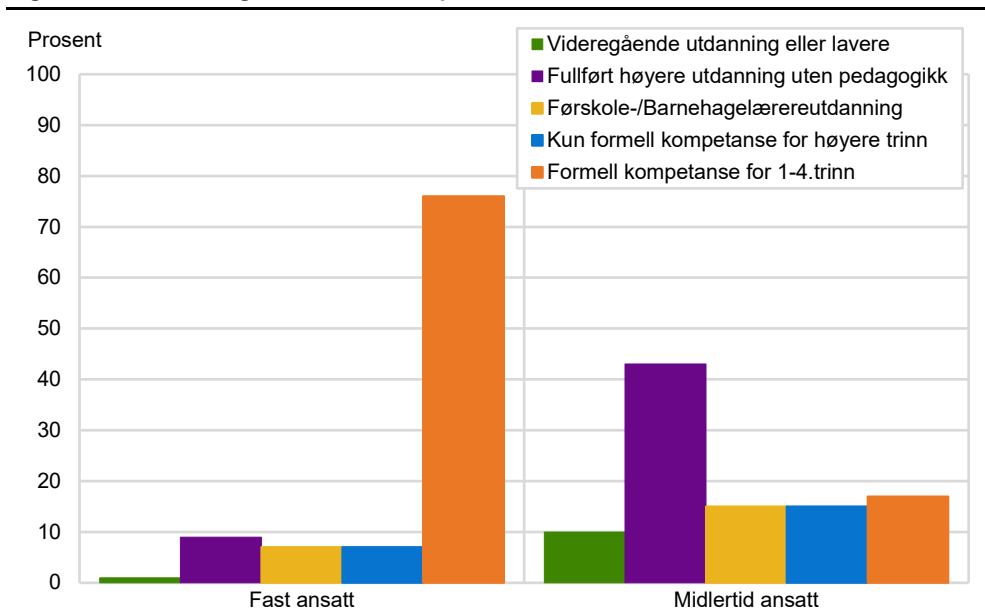
Hvis vi ser på lærerne uten noen pedagogisk grad ser vi at Finnmark har høyest andel, hvor 20 prosent av lærerne på småskoletrinnet ikke har fullført en pedagogisk grad. Fylket med lavest andel er Nordland hvor kun 6 prosent ikke har en pedagogisk grad.

5.4. 2 av 10 lærere i midlertidig stilling har formell kompetanse for 1. til 4. trinn

76 prosent av alle lærere på småskoletrinnet, som har en fast stilling, har formell kompetanse for å undervise på dette trinnet. I motsetning har bare 17 prosent av lærerne i midlertidige stillinger denne kompetansen.

Flertallet av lærerne på småskoletrinnet som bare har en midlertidig stilling har fullført en høyere utdanning uten pedagogikk. 15 prosent har en barnehageutdanning som ikke oppfyller tilsetningskravene. 15 prosent har kompetanse for et høyere trinn, en andel som er mye større enn hos de med fast stilling. Andelen lærere som kun har videregående utdanning er også høyere blant midlertidige ansatte, 10 prosent. I motsetning er denne andelen kun en prosent blant småskolelærere i fast stilling.

Figur 5.4. Utdanningsnivå blant lærere på småskoletrinnet

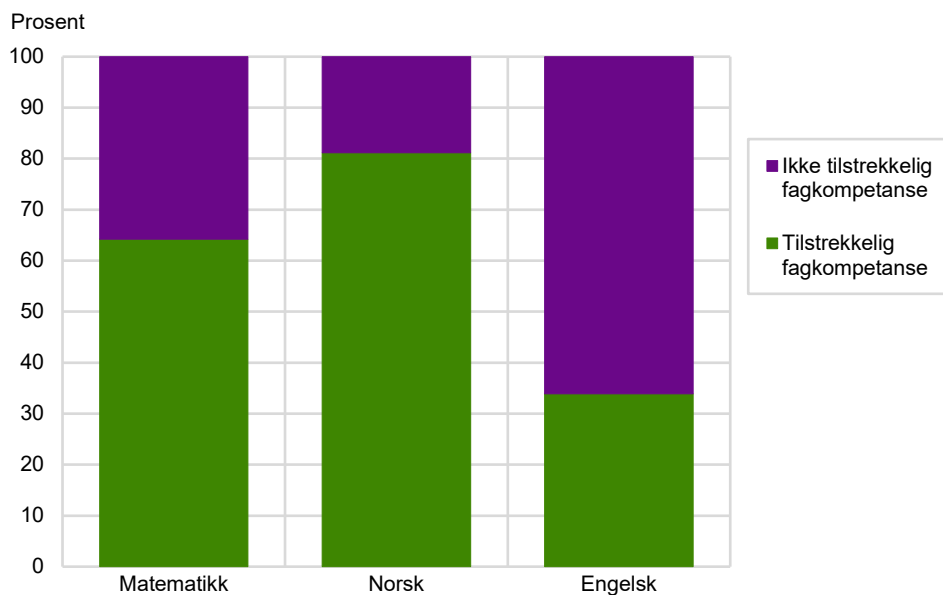

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.5. Varierende fagkompetanse på småskolen

På småskoletrinnet kreves det 30 studiepoeng innenfor matematikk, norsk og engelsk for å kunne undervise innenfor disse fagene. Alle lærere må oppnå denne kompetansen innen 2025. På småskoletrinnet er det 65 prosent som har fagkompetanse i matematikk, 81 prosent i norsk og 34 prosent i engelsk.

Figur 5.5 Fagkompetanse blant lærerne i kompetansekravsfag på småskoletrinnet

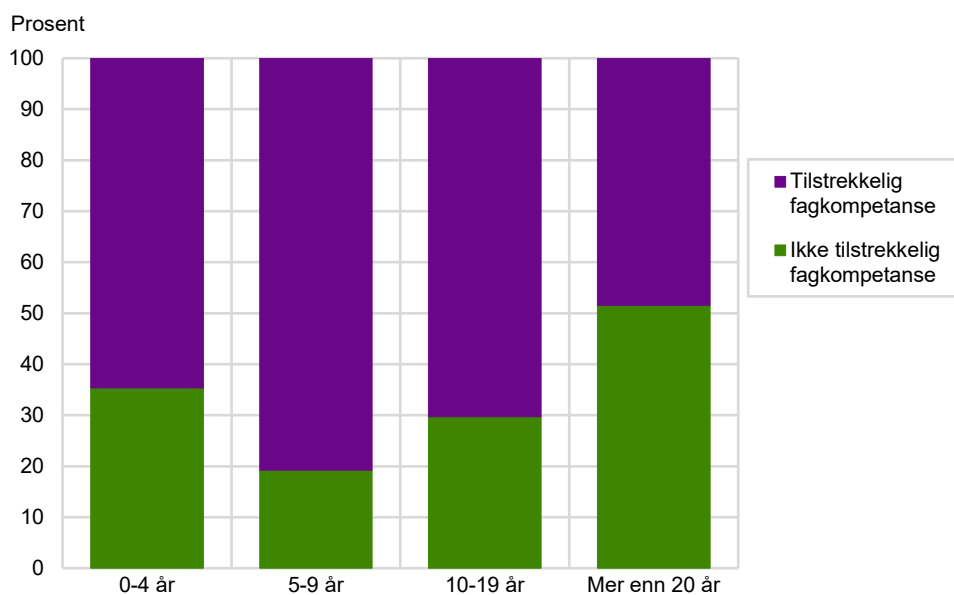
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Generelt sett på kryss av alle trinnene er fagkompetansen ganske lik. I grunnskolen i sin helhet er det 66 prosent som har tilstrekkelig fagkompetanse i matematikk, 77 prosent i norsk og 50 prosent i engelsk (Perlic 2019). Det vil si at i fagkompetanse i matematikk ligger småskoletrinnet på linje med grunnskolen generelt, i norsk ligger de noe over men i engelsk ligger de relativt langt under.

5.6. Over halvparten har tilstrekkelig fagkompetanse i matematikk

3 av 5 matematikklærere på småskoletrinnet har tilstrekkelig fagkompetanse. De som har arbeidet mellom 5 og 9 år i grunnskolen er den gruppen som har størst andel matematikklærere med tilstrekkelig fagkompetanse, hvor 4 av 5 har fagkompetanse. Da det kommer til den gruppen som har arbeidet i mer enn 20 år, er det omtrent like mange med tilstrekkelig fagkompetanse som uten.

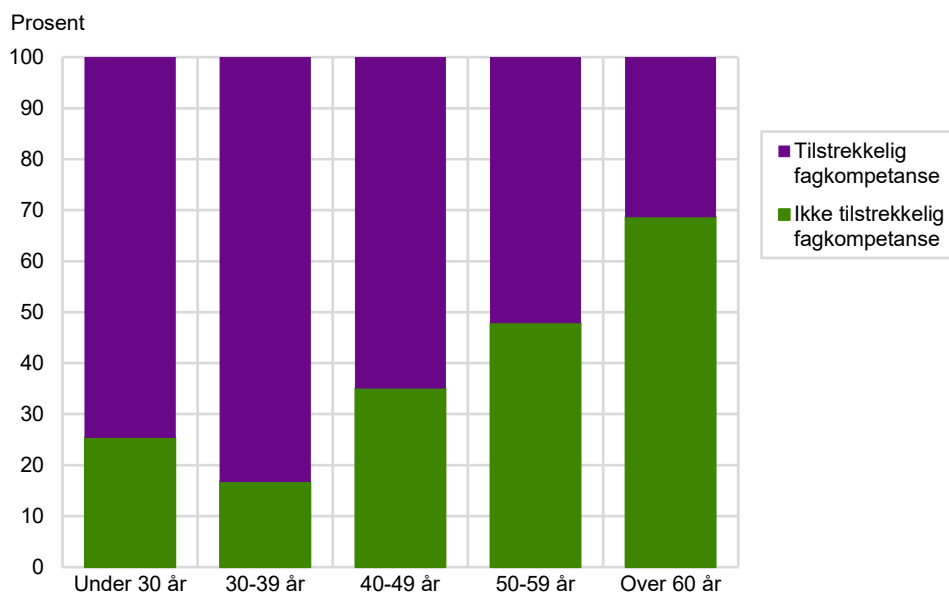
Figur 5.6 Fagkompetanse blant lærere i matematikk, etter ansiennitet

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Vi ser samme mønstret hvis vi ser på aldersgrupperinger, den aldergruppen med høyest andel fagkompetanse er de mellom 30 og 39 år, hvor 4 av 5 har tilstrekkelig fagkompetanse i matematikk. Det er store forskjeller mellom aldergruppene, og skillet ligger på de som er under/over 50 år. Blant de lærerne som er under 50 år har rundt 7 av 10 tilstrekkelig fagkompetanse mens for de over 50 har mindre enn halvparten tilstrekkelig fagkompetanse.

Figur 5.7 Fagkompetanse blant lærere i matematikk, fordelt på aldersgrupper

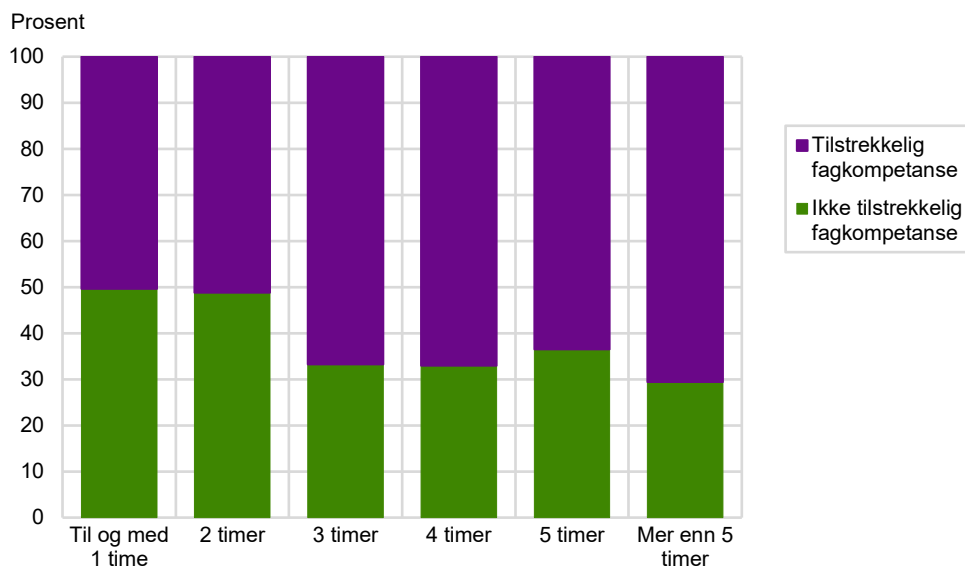
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Andelen uten tilstrekkelig fagkompetanse i aldersgruppen over 60 år er mye høyere for småskoletrinnet enn for alle trinnene i alt. Andelen av de over 60 år som ikke har tilstrekkelig fagkompetanse i matematikk sett på tvers av trinnene er 59 prosent (Perlic 2019). Det er ikke veldig overraskende at denne andelen er spesielt høy blant eldre lærere siden kravene for allerede ansatte lærere ikke trer inn før i 2025, og flertallet av eldre lærere antageligvis vil gå ut i pensjon før disse trer i kraft.

De som underviser mest har høyest kompetanse

Det er også slik at med antall undervisningstimer stiger andelen som har tilstrekkelig fagkompetanse. For de som underviser til og med en time har rundt halvparten tilstrekkelig fagkompetanse, mens blant de som underviser mer enn fem timer har 7 av 10 tilstrekkelig fagkompetanse.

Figur 5.8 Fagkompetanse blant lærere i matematikk, etter undervisningstimer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

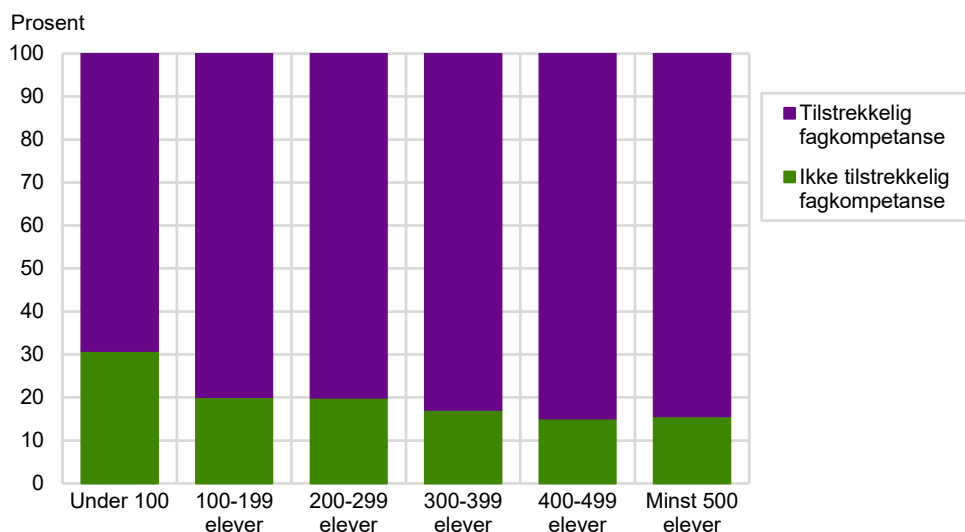
5.7. Veldig høy andel norsklærere med fagkompetanse

Generelt sett er fagkompetansen blant de som underviser i norsk på småskoletrinnet høy. Andelen norsklærere som har tilstrekkelig fagkompetanse er høyere enn blant norsklærere på de andre trinnene og det er få grupperinger som har en andel mindre enn 70 prosent med tilstrekkelig fagkompetanse. Andelen med norsklærere som har tilstrekkelig fagkompetanse er også høyere enn andelen med tilstrekkelig fagkompetanse blant matematikklærere og engelsklærere.

Norsklærere på små skoler har lavest fagkompetanse

Andel lærere som har tilstrekkelig fagkompetanse i norsk stiger med antall elever ved skolen. På skoler med mindre enn 100 elever har 7 av 10 norsklærere tilstrekkelig fagkompetanse og den andelen blir større etter hvert som antallet elever stiger. På skoler med mer enn 100 elever har 8 av 10 eller fler norsklærere tilstrekkelig fagkompetanse.

Figur 5.9 Fagkompetanse blant lærere i norsk, etter skolestørrelse

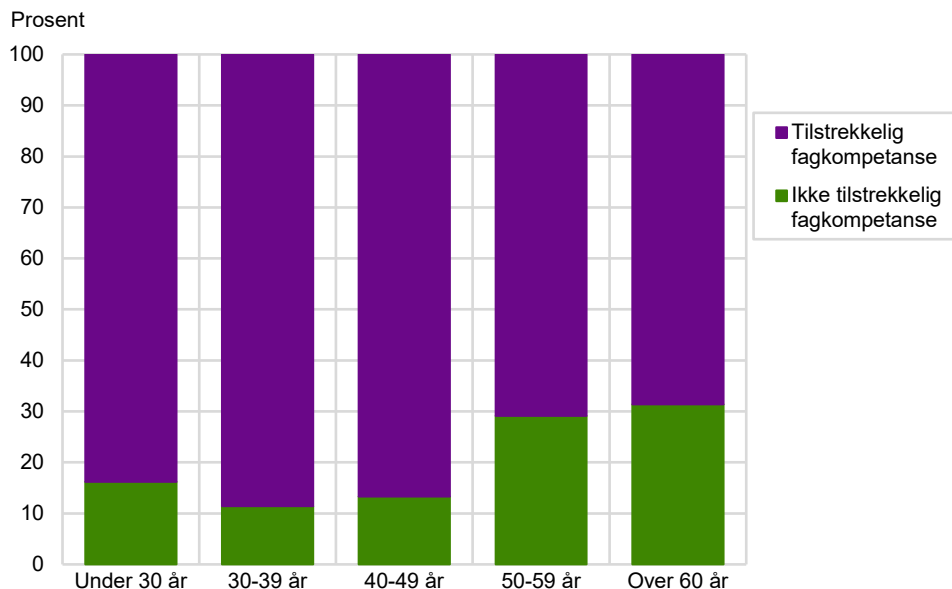

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Mindre andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse blant de eldre

Den aldersgruppen med høyest andel norsklærere med tilstrekkelig fagkompetanse er i aldersgruppen 30-39 år hvor nesten 9 av 10 norsklærere har tilstrekkelig fagkompetanse. Den gruppen med lavest andel lærer som har tilstrekkelig fagkompetanse er de over 60 år hvor 7 av 10 norsklærere har tilstrekkelig fagkompetanse.

Figur 5.10 Fagkompetanse blant lærere i norsk, etter aldersgrupper

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Men selv om disse aldersgruppene har lavere andel norsklærere med tilstrekkelig fagkompetanse er andelen høyere enn blant de i samme aldersgruppe i matematikk og i engelsk.

5.8. Bare én av tre engelsklærere har tilstrekkelig fagkompetanse

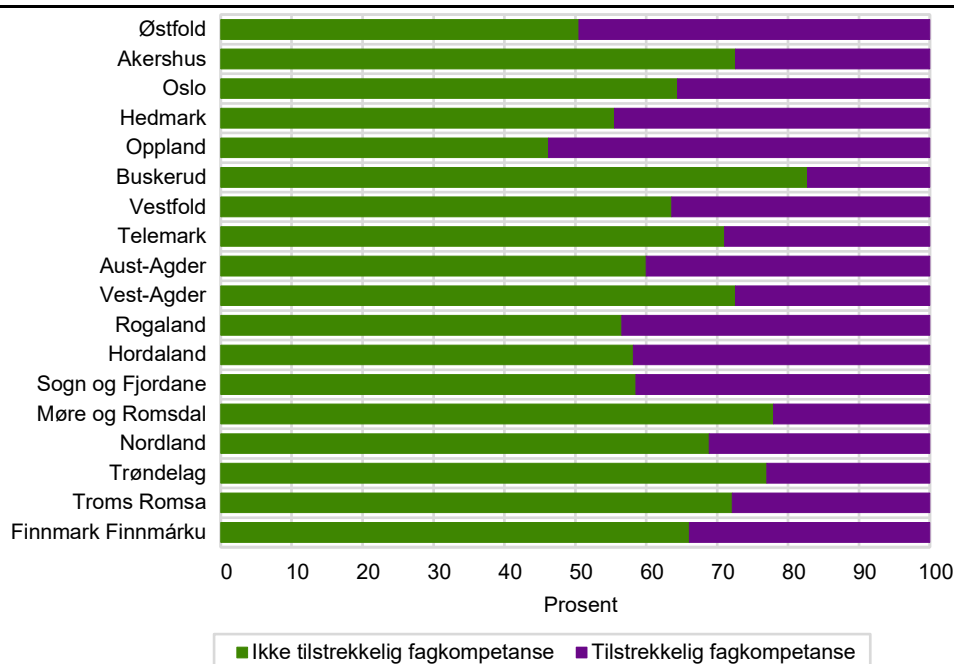
Kun en av tre engelsklærere har tilstrekkelig fagkompetanse på småskoletrinnet. Det er liten forskjell i hvor stor andel lærere som har tilstrekkelig fagkompetanse når vi ser på kjønn, alder og ansiennitet. Det er heller ikke store forskjeller i hvor stor andel engelsklærere som har tilstrekkelig fagkompetanse når vi ser på ansettelsesforhold.

Oppland har høyest andel engelsklærere med fagkompetanse

Kun i ett fylke er andelen engelsklærere som har tilstrekkelig fagkompetanse større enn 50 prosent, nemlig Oppland hvor 54 prosent av engelsklærerne på småskoletrinnet har tilstrekkelig fagkompetanse. Østfold når nesten opp, hvor 50 prosent av engelsklærerne har tilstrekkelig fagkompetanse.

Buskerud er det fylket med lavest andel engelsklærere med fagkompetanse på småskoletrinnet. Kun 17 prosent av lærere som underviser i engelsk på småskoletrinnet har tilstrekkelig fagkompetanse i Buskerud. Nest lavest andel er det blant de som jobber i Møre og Romsdal, 22 prosent.

Figur 5.11 Fagkompetanse blant lærere i engelsk, etter fylke. Prosent

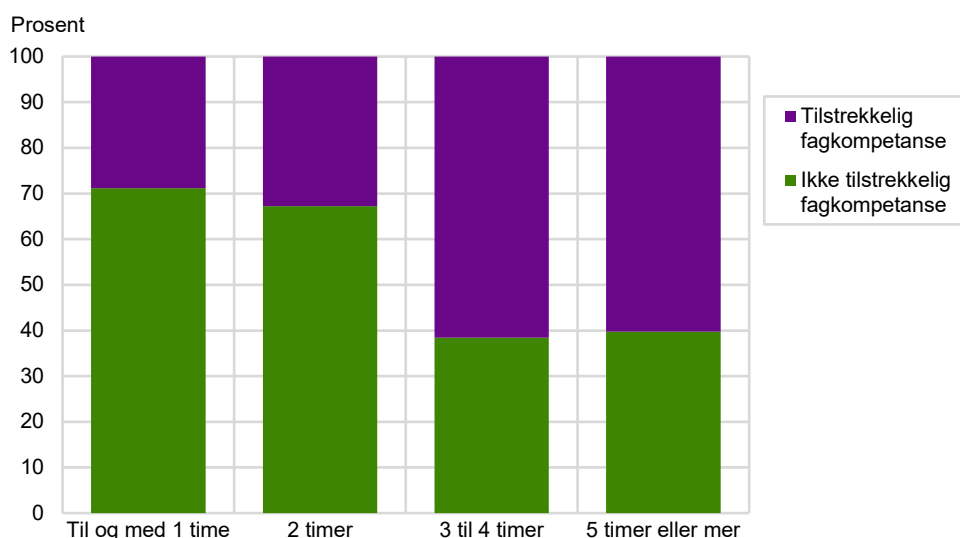
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Høy andel med tilstrekkelig kompetanse blant engelsklærerne som underviser mer enn 3 timer

Det er en stor forskjell i andelen som har tilstrekkelig fagkompetanse avhengig av hvor mange undervisningstimer læreren har. I følge lærerplanen i engelsk, skal elever på 1. til 4. trinn ha 138 timer engelsk i løpet av et skoleår. I figur 5.12 ser vi at forskjellen mellom lærere som underviser mer enn tre timer i uken, og de som underviser mindre enn tre timer i uken er stor.

Blant engelsklærere som underviser mindre enn tre timer har 3 av 10 tilstrekkelig fagkompetanse, mens av de som underviser i tre timer eller mer har rundt 6 av 10 tilstrekkelig fagkompetanse. Det betyr at andelen som har tilstrekkelig fagkompetanse blant engelsklærere som underviser tre timer eller mer er dobbelt så stor som andelen med tilstrekkelig fagkompetanse blant lærere som underviser mindre enn tre timer.

Figur 5.12 Fagkompetanse blant lærere i engelsk, etter undervisningstimer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Referanser

- Beck, Christian W. (2012): *Sosial bakgrunn – et skoleproblem*.
<https://utdanningsforskning.no/artikler/sosial-bakgrunn---et-skoleproblem/>
- Europakommisjonen, Education and Training 2020 Work programme (2012): *Thematic Working Group «Assessment of Key Competences» – Literature review, Glossary and examples*. Directorate-General for Education and Culture. Gjengitt i NOU 2018:2 NOU 2018:2, *Fremtidige kompetansebehov I, Kunnskapsgrunnlaget*.
- Europakommisjonen (2013): *Supporting teacher competence development – for better learning outcomes*, European Commisjjon - Education and Training, July 2013.
- Forskrift til Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa, kapittel 14: *Krav til kompetanse ved tilsetjing og undervisning*.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/>
- Kunnskapsdepartementet (2014): *Lærerløftet, På lag for kunnskapsskolen*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/innsikt/larerloftet/id2008159/>
- Roll-Hansen, Dag (1999): *Kompetanse i grunnskolen. Dokumentasjonsrapport*. Notater 1999/30. Statistisk sentralbyrå.
- Lagerstrøm, Bengt Oscar (2000): *Kompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 1999/2000*. Notater 2000/72. Statistisk sentralbyrå.
- Lagerstrøm, Bengt Oscar (2007): *Kompetanse i grunnskolen*. Rapport 2007/21. Statistisk sentralbyrå.
- Lagerstrøm, Bengt Oscar; Hossein Moafi og Mathias Killegreen Revold (2014): *Kompetanseprofil i grunnskolen. Hovedresultater 2013/2014*. Rapporter 2014/30. Statistisk sentralbyrå.
- Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa, kapittel 10: *Personalet i skolen m.m.* https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_12
- Meld. St. nr: 16 (2015-2016): *Fra utenforskap til ny sjanse – Samordnet for voksnes læring*. Kunnskapsdepartementet.
- OECD 2016: *Getting Skills Right: Assessing and Anticipating Changing Skill Needs*. OECD Publishing, Paris. Gjengitt i NOU 2018:2 NOU 2018:2, *Fremtidige kompetansebehov I, Kunnskapsgrunnlaget*.
- Perlic, Biljana (2019): *Lærerkompetanse i grunnskolen – Hovedresultater 2018/2019*. Rapporter 2019/18. Statistisk sentralbyrå.
- St.meld. nr: 30: *Kultur for læring*. Utdannings- og forskningsdepartementet.
- Stensvik, Anne Karine (2019): *Lærerkompetanse i grunnskolen, Dokumentasjonsrapport*. Notater 2019/13. Statistisk sentralbyrå.
- Utdanningsdirektoratet (2007): *Kompetansekrav til førskolelærere i grunnskolen og lærere på ungdomstrinnet*. <https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/horingsuttalelser/2007/kompetansekrav-til-forskolelarere-i-grunnskolen-og-larere-pa-ungdomstrinnet/>
- Utdannings- og forskningsdepartementet (2005): *Realfag, naturligvis – strategi for styrking av realfagene 2002-2007*. Revidert versjon av januar 2005.
- Utdanningsdirektoratet (2007): *Kompetansekrav til førskolelærere i grunnskolen og lærere på ungdomstrinnet*. <https://www.utdanningsforbundet.no/var->

politikk/horingsuttalelser/2007/kompetansekrav-til-forskolelarere-i-grunnskolen-og-larere-pa-ungdomstrinnet/

Utdanningsdirektoratet (2016): *Hovedfunn fra TIMSS 2015*.

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/timss-2015/>

Utdanningsdirektoratet (2019): *Grunnskolens Informasjonssystem (GSI)*.

<https://gsi.udir.no/app/#!/view/units/collectionset/1/collection/80/unit/1/>

Vedlegg A: Vedleggstabeller

Tabell A1 Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning

	Videregående skole eller lavere	Universitet eller høgskole	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	14	86	100	1 380	12 505
Kjønn					
Mann	15	85	100	348	3 198
Kvinne	14	86	100	1 032	9 307
Aldersgruppe					
Under 30 år	8	92	100	307	2 761
30-39 år	11	89	100	338	3 048
40-49 år	19	81	100	374	3 428
50-59 år	19	81	100	248	2 231
Over 60 år	18	82	100	113	1 036
Undervisningsår					
0-4 år	12	88	100	490	4 460
5-9 år	12	88	100	241	2 157
10-19 år	17	83	100	334	3 031
Mer enn 20 år	17	83	100	314	2 848
Hovedtrinn					
Småskoletrinn	14	86	100	366	3 318
Mellomskoletrinn	17	83	100	439	3 998
Ungdomsskoletrinn	10	90	100	501	4 489
Kombinasjon	26	74	100	71	672
Undervisningstimer					
Mindre enn 5 timer	24	76	100	78	706
5-10 timer	16	84	100	521	4 749
10-15 timer	11	89	100	534	4 797
15-20 timer	12	88	100	178	1 597
Mer enn 20 timer	23	77	100	69	656
Skoleslag					
Barneskole	14	86	100	634	5 701
Kombinert	19	81	100	395	3 687
Ungdomsskole	8	92	100	347	3 075
Skolestørrelse					
Mindre enn 100 elever	24	76	100	134	1 257
100-199 elever	14	86	100	241	2 166
200-299 elever	12	88	100	290	2 580
300-399 elever	11	89	100	289	2 594
400-499 elever	19	82	100	214	1 982
Minst 500 elever	12	88	100	207	1 874
Stillingsforhold					
Fast ansatt	12	88	100	1 003	9 013
Midlertid ansatt	21	79	100	377	3 492
Arbeidsfylke					
01 Østfold	21	79	100	64	626
02 Akershus	16	84	100	212	1 724
03 Oslo	12	88	100	168	1 602
04 Hedmark	17	83	100	49	394
05 Oppland	14	86	100	47	382
06 Buskerud	14	86	100	86	682
07 Vestfold	14	86	100	59	507
08 Telemark	19	81	100	43	374
09 Aust-Agder	13	87	100	30	287
10 Vest-Agder	8	92	100	39	367
11 Rogaland	10	90	100	127	1 252
12 Hordaland	11	89	100	128	1 093
14 Sogn og Fjordane	18	82	100	32	269
15 Møre og Romsdal	19	81	100	72	696
18 Nordland	19	81	100	64	644
19 Troms Romsa	20	80	100	45	400
20 Finnmark Finnmarku	23	77	100	28	280
50 Trøndelag	9	91	100	87	926

Tabell A2 Fagkompetanse i matematikk blant lærere uten pedagogisk utdanning (vektet)

	Ikke tilstrekkelig fagkompetanse	Nok fagkompetanse	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	43	57	100	697	6 283
Kjønn					
Mann	44	56	100	193	1 776
Kvinne	43	57	100	504	4 508
Aldersgruppe					
Under 30 år	31	69	100	184	1 627
30-39 år	46	54	100	177	1 593
40-49 år	41	59	100	166	1 506
50-59 år	52	48	100	127	1 144
60 år eller eldre	60	40	100	43	413
Undervisningsår					
0-4 år	41	59	100	274	2 455
5-9 år	49	51	100	116	1 047
10-19 år	46	54	100	151	1 360
20 år eller lengre	38	62	100	155	1 412
Undervisningstimer					
Til og med 1 time	69	31	100	23	198
2 timer	58	42	100	92	840
3 timer	38	62	100	158	1 408
4 timer	41	59	100	147	1 314
5 timer	45	55	100	96	892
Mer enn 5 timer	33	67	100	167	1 498
Hovedtrinn					
Småskoletrinn	41	59	100	282	2 543
Mellomskoletrinn	37	63	100	186	1 670
Ungdomsskoletrinn	38	62	100	168	1 507
Kombinasjon	47	53	100	20	190
Skolestørrelse					
Under 100 elever	55	45	100	84	773
100-199 elever	46	54	100	117	1 061
200-299 elever	40	60	100	143	1 269
300-399 elever	37	63	100	137	1 205
400-499 elever	40	60	100	103	952
Minst 500 elever	43	57	100	110	991
Stillingsforhold					
Fast ansatt	40	60	100	492	4 398
Midlertid ansatt	50	50	100	205	1 885
Skoleslag					
Barneskole	43	57	100	398	3 551
Kombinert	45	55	100	178	1 641
Ungdomsskole	39	61	100	118	1 058
Arbeidsfylke					
01 Østfold	40	60	100	34	327
02 Akershus	40	60	100	105	845
03 Oslo	53	47	100	91	845
04 Hedmark	50	50	100	26	211
05 Oppland	31	69	100	19	155
06 Buskerud	42	58	100	42	332
07 Vestfold	39	61	100	19	158
08 Telemark	44	56	100	25	219
09 Aust-Agder	28	72	100	15	140
10 Vest-Agder	29	71	100	25	236
11 Rogaland	45	55	100	56	553
12 Hordaland	41	59	100	54	465
14 Sogn og Fjordane	58	42	100	21	169
15 Møre og Romsdal	48	52	100	40	387
18 Nordland	48	52	100	31	312
19 Troms Romsa	33	67	100	23	204
20 Finnmark Finnmarku	61	39	100	20	200
50 Trøndelag	32	68	100	51	526

Tabell A3 Fagkompetanse i norsk blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning (vektet)

	Ikke tilstrekkelig fagkompetanse	Nok fagkompetanse	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	38	62	100	721	6556
Kjønn					
Mann	51	49	100	128	1202
Kvinne	35	65	100	593	5354
Aldersgruppe					
Under 30 år	34	66	100	177	1582
30-39 år	43	57	100	170	1555
40-49 år	37	63	100	197	1818
50-59 år	35	65	100	132	1188
Over 60 år	49	51	100	45	412
Undervisningsår					
0-4 år	42	58	100	266	2434
5-9 år	53	47	100	120	1063
10-19 år	30	70	100	172	1565
Mer enn 20 år	30	70	100	163	1493
Hovedtrinn					
Småskoletrinn	31	69	100	280	2518
Mellomskoletrinn	44	56	100	261	2397
Ungdomsskoletrinn	39	61	100	167	1516
Kombinasjon	54	46	100	13	125
Undervisningstimer					
Til og med 1 time	61	39	100	15	138
2 timer	58	42	100	59	537
3 timer	49	51	100	89	814
4 timer	37	63	100	144	1333
5 timer	29	71	100	117	1073
Mer enn 5 timer	33	67	100	274	2460
Ansettelsesforhold					
Fast ansatt	32	68	100	516	4646
Midlertidig ansatt	53	47	100	205	1910
Skoleslag					
Barneskole	38	62	100	426	3823
Kombinert	40	60	100	184	1739
Ungdomsskole	34	66	100	110	984
Skolestørrelse					
Under 100 elever	46	54	100	74	707
100-199 elever	34	66	100	119	1066
200-299 elever	32	68	100	156	1373
300-399 elever	36	64	100	149	1347
400-499 elever	43	57	100	111	1039
Minst 500 elever	43	57	100	111	1014
Stillingsforhold					
Fast ansatt	32	68	100	516	4646
Midlertidig ansatt	53	47	100	205	1910
Arbeidsfylke					
Østfold	33	67	100	31	312
Akershus	37	63	100	109	891
Oslo	52	48	100	100	946
Hedmark	44	56	100	24	191
Oppland	16	84	100	25	203
Buskerud	30	70	100	55	429
Vestfold	19	81	100	28	242
Telemark	39	61	100	20	175
Aust-Agder	46	54	100	17	165
Vest-Agder	22	78	100	18	161
Rogaland	39	61	100	66	649
Hordaland	41	59	100	56	479
Sogn og Fjordane	37	63	100	18	150
Møre og Romsdal	31	69	100	33	320
Trøndelag	33	67	100	49	543
Nordland	45	55	100	38	383
Troms Romsa	41	59	100	23	204
Finmark Finnmarku	45	55	100	11	113

Tabell A4 Fagkompetanse i engelsk blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning (vektet)

	Ikke tilstrekkelig fagkompetanse	Nok fagkompetanse	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	47	53	100	587	5 363
Kjønn					
Mann	47	53	100	126	1 171
Kvinne	47	53	100	461	4 192
Aldersgruppe					
Under 30 år	52	48	100	127	1 165
30-39 år	50	50	100	150	1 351
40-49 år	43	57	100	166	1 534
50-59 år	46	54	100	100	902
60 år og eldre	37	63	100	44	410
Undervisningsår					
0-4 år	53	47	100	207	1 909
5-9 år	48	52	100	103	914
10-19 år	43	57	100	144	1 316
20 år eller mer	39	61	100	133	1 224
Undervisningstimer					
Til og med 1 time	71	29	100	115	1 052
2 timer	67	33	100	201	1 836
3 timer	38	62	100	63	579
4 timer	40	60	100	67	624
5 timer	71	29	100	32	289
Mer enn 5 timer	67	33	100	104	941
Hovedtrinn					
Småskoletrinn	60	40	100	191	1 736
Mellomskoletrinn	47	53	100	218	2 015
Ungdomsskoletrinn	28	72	100	159	1 440
Kombinasjon	47	53	100	17	156
Skolestørrelse					
Under 100 elever	61	39	100	65	616
100-199 elever	39	61	100	100	910
200-299 elever	49	51	100	107	951
300-399 elever	43	57	100	121	1 100
400-499 elever	47	53	100	96	890
Minst 500 elever	46	54	100	96	876
Stillingsforhold					
Fast ansatt	42	58	100	434	3 939
Midlertid ansatt	58	42	100	153	1 424
Skoleslag					
Barneskole	58	42	100	312	2 801
Kombinert	41	59	100	161	1 536
Ungdomsskole	22	78	100	113	1 015
Arbeidsfylke					
Østfold	35	65	100	26	250
Akershus	56	44	100	82	668
Oslo	48	52	100	79	756
Hedmark	45	55	100	18	146
Oppland	17	83	100	12	96
Buskerud	52	48	100	41	328
Vestfold	37	63	100	26	231
Telemark	56	44	100	18	158
Aust-Agder	44	56	100	15	147
Vest-Agder	69	31	100	16	143
Rogaland	40	60	100	55	541
Hordaland	36	64	100	62	531
Sogn og Fjordane	41	59	100	13	107
Møre og Romsdal	46	54	100	24	232
Nordland	57	43	100	30	302
Troms Romsa	59	41	100	17	142
Finnmark Finnmarku	41	59	100	15	149
Trøndelag	48	52	100	38	437

Tabell A5 Kompetanse blant lærere på småskoletrinnet, etter ulike kjennetegn (vektet)

	Videregående skole eller lavere	Fullført høyere utdanning uten pedagogikk	Barnehage-/Førskole-utdanning	Kun formell kompetanse for høyere trinn	Formell kompetanse for 1-4.trinn	I alt observasjoner	Antall	I alt vektet
I alt	1	11	8	8	72	100	1001	15445
Kjønn								
Mann	2	17	5	12	63	100	114	1686
Kvinne	2	11	8	7	73	100	887	13759
Aldersgruppe								
Under 30 år	1	39	3	26	31	100	119	1495
30-39 år	1	12	9	8	70	100	254	3907
40-49 år	2	8	10	6	74	100	311	4905
50-59 år	2	6	6	3	83	100	229	3666
Over 60 år	3	3	-	4	90	100	88	1472
Undervisningsår								
0-4 år	3	36	18	23	20	100	174	2221
5-9 år	2	11	21	8	58	100	173	2667
10-19 år	1	6	-	6	89	100	342	5558
Mer enn 20 år	3	6	-	3	88	100	312	4999
Undervisningstimer								
Til og med 1 time	1	14	4	11	70	100	54	811
2 timer	3	12	11	10	64	100	92	1404
3 timer	3	12	7	6	72	100	272	4173
4 timer	2	11	8	5	75	100	282	4377
5 timer	2	9	7	12	70	100	148	2325
Mer enn 5 timer	1	13	7	8	70	100	125	1921
Skolestørrelse								
0-99 elever	4	11	12	7	65	100	87	1312
100-199 elever	3	10	8	11	68	100	160	2501
200-299 elever	2	10	5	7	76	100	224	3485
300-399 elever	0	13	5	5	76	100	198	3035
400-499 elever	2	12	5	8	73	100	156	2404
Minst 500 elever	2	13	6	10	69	100	169	2592
Stillingstype								
Fast ansatt	1	9	7	7	76	100	900	14267
Midlertid ansatt	10	43	15	15	17	100	101	1178
Arbeidsfylke								
Østfold	7	9	2	4	78	100	54	807
Akershus	2	14	10	15	59	100	119	1738
Oslo	2	18	13	11	57	100	112	1698
Hedmark	3	10	6	3	78	100	36	520
Oppland	-	9	12	9	70	100	25	373
Buskerud	1	12	11	4	72	100	54	851
Vestfold	-	12	5	-	83	100	48	709
Telemark	6	8	-	5	81	100	24	408
Aust-Agder	-	15	11	4	70	100	30	424
Vest-Agder	-	11	1	2	86	100	46	708
Rogaland	1	12	8	15	65	100	87	1370
Hordaland	2	8	6	5	79	100	100	1578
Sogn og Fjordane	3	8	8	4	77	100	26	412
Møre og Romsdal	3	9	17	2	69	100	47	755
Trøndelag	-	10	1	8	80	100	82	1304
Nordland	2	4	7	9	78	100	57	939
Troms Romsa	3	8	6	6	77	100	30	506
Finmark Finnmarku	3	17	14	9	61	100	24	343

Tabell A6 Fagkompetanse blant matematikklærere på småskoletrinnet

	Ikke tilstrekkelig fagkompetanse	Nok fagkompetanse	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	35	65	100	885	14401
Kjønn					
Mann	32	68	100	95	1513
Kvinne	37	63	100	790	12889
Aldersgruppe					
Under 30 år	25	75	100	86	1203
30-39 år	17	83	100	222	3620
40-49 år	35	65	100	282	4643
50-59 år	48	52	100	213	3524
Over 60 år	69	31	100	82	1411
Undervisningsår					
0-4 år	35	65	100	124	1777
5-9 år	19	81	100	155	2501
10-19 år	30	70	100	319	5354
Mer enn 20 år	52	48	100	287	4769
Undervisningstimer					
Til og med 1 time	50	50	100	50	775
2 timer	49	51	100	78	1277
3 timer	33	67	100	237	3862
4 timer	33	67	100	250	4093
5 timer	37	63	100	134	2191
Mer enn 5 timer	29	71	100	112	1806
Skolestørrelse					
0-99 elever	52	48	100	77	1224
100-199 elever	40	60	100	141	2323
200-299 elever	34	66	100	202	3297
300-399 elever	32	68	100	175	2841
400-499 elever	34	66	100	136	2215
Minst 500 elever	35	65	100	148	2398
Stillingsforhold					
Fast ansatt	36	64	100	820	13553
Midlertid ansatt	49	51	100	65	848
Arbeidsfylke					
Østfold	48	52	100	46	721
Akershus	38	62	100	101	1593
Oslo	32	68	100	94	1530
Hedmark	37	63	100	32	489
Oppland	32	68	100	23	357
Buskerud	45	55	100	46	791
Vestfold	31	69	100	44	677
Telemark	19	81	100	20	371
Aust-Agder	29	71	100	29	415
Vest-Agder	33	67	100	42	672
Rogaland	46	54	100	76	1262
Hordaland	27	73	100	90	1491
Sogn og Fjordane	37	63	100	22	377
Møre og Romsdal	43	57	100	43	716
Trøndelag	41	59	100	53	899
Nordland	48	52	100	28	489
Troms Romsa	35	65	100	21	314
Finmark Finnmarku	31	69	100	75	1237

Tabell A7 Fagkompetanse blant norsklærere på småskoletrinnet

	Ikke tilstrekkelig fagkompetanse	Nok fagkompetanse	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	19	81	100	958	15737
Kjønn					
Mann	18	82	100	85	1375
Kvinne	19	81	100	873	14362
Aldersgruppe					
Under 29 år	16	84	100	85	1202
30-39 år	11	89	100	236	3897
40-49 år	13	87	100	297	4955
50-59 år	29	71	100	252	4179
Over 60 år	31	69	100	88	1503
Undervisningsår					
0-4 år	26	74	100	124	1789
5-9 år	13	87	100	170	2805
10-19 år	15	85	100	336	5634
Mer enn 20 år	23	77	100	328	5510
Undervisningstimer					
Til og med 1 time	23	77	100	32	527
2 timer	26	74	100	33	537
3 timer	21	79	100	83	1371
4 timer	18	82	100	118	1950
5 timer	20	80	100	181	2962
Mer enn 5 timer	17	83	100	480	7916
Skolestørrelse					
0-99 elever	31	69	100	79	1302
100-199 elever	20	80	100	168	2780
200-299 elever	20	80	100	208	3443
300-399 elever	17	83	100	190	3080
400-499 elever	15	85	100	154	2505
Minst 500 elever	16	84	100	154	2539
Stillingstype					
Fast ansatt	18	82	100	897	14892
Midlertid ansatt	37	63	100	61	845
Arbeidsfylke					
Østfold	18	82	100	42	653
Akershus	20	80	100	109	1734
Oslo	19	81	100	100	1628
Hedmark	21	79	100	37	570
Oppland	12	88	100	27	422
Buskerud	19	81	100	52	914
Vestfold	11	89	100	48	771
Telemark	22	78	100	21	402
Aust-Agder	29	71	100	32	462
Vest-Agder	17	83	100	50	816
Rogaland	24	76	100	85	1410
Hordaland	20	80	100	94	1568
Sogn og Fjordane	7	93	100	28	472
Møre og Romsdal	17	83	100	47	803
Trøndelag	25	75	100	82	1364
Nordland	16	84	100	53	899
Troms Romsa	14	86	100	31	545
Finnmark Finnmarku	15	85	100	20	304

Tabell A8 Fagkompetanse blant engelsklærere på småskoletrinnet

	Ikke tilstrekkelig fagkompetanse	Nok fagkompetanse	I alt	Antall observasjoner	I alt vektet
I alt	66	34	100	581	9506
Kjønn					
Mann	62	38	100	45	722
Kvinne	67	33	100	536	8784
Aldersgruppe					
Under 29 år	68	32	100	52	766
30-39 år	65	35	100	159	2629
40-49 år	66	34	100	197	3237
50-59 år	68	32	100	128	2098
Over 60 år	73	27	100	45	776
Undervisningsår					
0-4 år	72	28	100	84	1241
5-9 år	67	33	100	119	1966
10-19 år	68	32	100	205	3424
Mer enn 20 år	64	36	100	173	2875
Undervisningstimer					
Til og med 1 time	72	28	100	383	6305
2 timer	67	34	100	106	1755
3 til 4 timer	39	61	100	58	938
5 timer eller mer	37	63	100	21	294
Skolestørrelse					
0-99 elever	67	33	100	56	894
100-199 elever	64	36	100	104	1758
200-299 elever	64	36	100	126	2067
300-399 elever	67	33	100	114	1854
400-499 elever	69	31	100	83	1338
Minst 500 elever	71	29	100	96	1560
Stillingstype					
Fast ansatt	67	33	100	536	8882
Midlertid ansatt	70	30	100	45	625
Arbeidsfylke					
Østfold	50	50	100	25	384
Akershus	73	27	100	70	1097
Oslo	64	36	100	56	943
Hedmark	56	44	100	23	358
Oppland	46	54	100	13	203
Buskerud	83	17	100	31	535
Vestfold	64	36	100	27	427
Telemark	71	29	100	14	254
Aust-Agder	60	40	100	19	271
Vest-Agder	73	27	100	29	468
Rogaland	57	43	100	52	864
Hordaland	58	42	100	60	989
Sogn og Fjordane	59	41	100	18	306
Møre og Romsdal	78	22	100	28	476
Trøndelag	77	23	100	49	808
Nordland	69	31	100	31	528
Troms Romsa	72	28	100	23	404
Finmark Finnmarku	66	34	100	13	191

Vedlegg B: Figurgrunnlag

I dette vedlegget finner du tallgrunnlag til figurer som bruker tall som ikke finnes i vedleggstabellene.

Figur 2.4 Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter hovedtrinn

Småskoletrinn	27
Mellomskoletrinn	32
Ungdomsskoletrinn	36
Kombinasjon	5

Figur 2.5 Andel uten fullført pedagogisk utdanning

	Har fullført pedagogisk utdanning	Har ikke fullført en pedagogisk utdanning
Østfold	82	18
Akershus	77	23
Oslo	73	27
Hedmark	84	16
Oppland	85	15
Buskerud	80	20
Vestfold	83	17
Telemark	83	17
Aust-Agder	82	18
Vest-Agder	85	15
Rogaland	81	19
Hordaland	83	17
Sogn og Fjordane	85	15
Møre og Romsdal	81	19
Trøndelag	84	16
Nordland	82	18
Troms Romsa	83	17
Finnmark Finnmarku	78	22

Figur 2.7 Aldersfordeling blant midlertidige ansatte uten fullført pedagogisk utdanning

Under 30	43
30-39 år	31
40-49 år	18
50-59 år	6
60 år eller eldre	2

Figur 2.8 Andel lærere uten pedagogisk utdanning etter stillingstype, etter fylke

	Fast Stilling	Midlertidig stilling
Østfold	77	23
Akershus	79	21
Oslo	71	29
Hedmark	71	29
Oppland	81	19
Buskerud	76	24
Vestfold	75	25
Telemark	75	25
Aust-Agder	81	19
Vest-Agder	67	33
Rogaland	75	25
Hordaland	68	32
Sogn og Fjordane	65	35
Møre og Romsdal	64	36
Trøndelag	71	29
Nordland	64	36
Troms Romsa	59	41
Finnmark Finnmarku	64	36

Figur 2.9 Utdanningsnivå blant lærere uten pedagogisk utdanning i midlertidig stilling, etter undervisningstimer

	Videregående skole eller lavere	Unversitet eller høyskole
1-5 timer	36	64
5-10 timer	23	76
10-15 timer	14	86
15-20 timer	17	83
Mer enn 20 timer	36	64

Figur 4.3. Fordeling av lærere med videregående eller lavere som høyeste utdanningsnivå på hovedtrinn

Småskoletrinn	26
Mellomskoletrinn	38
Ungdomstrinn	25
Kombinasjon	11

Figur 4.4. Påbegynte lærerutdannelser

Førskole- /Barnehagelærer	Allmennlærer	Yrkesfaglærer	PPU	PPU - Grunnskole- yrkesfag	master	Lektorutdanning
1	61	6	11	3	3	10

Figur 4.5 Gjennomsnittlig studiepoeng i allmennlærerutdanning, etter aldersgrupper¹

Alder	Gjennomsnittlig studiepoeng
30-39 år	167
40-49 år	130
Over 50 år	145

Figur 4.6 Aldersfordeling blant lærere som har påbegynt en lektorutdanning. Prosent¹

Under 25 år	9
25-29 år	50
30-49 år	38
Over 50 år	3

Figur 4.7 Sist avlagte studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk

Før 2005	10
2006 - 2010	12
2011 - 2014	19
2015 - 2017	59

Figur 4.8 Siste avlagte studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk, etter aldersgrupper

	Under 30 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år og eldre
Før 2005	0	4	37	29	12
2006 - 2010	0	19	17	36	44
2011 - 2014	6	26	16	15	34
2015 - 2017	94	51	31	21	11

Figur 4.9 Aldersfordeling blant de som har fullført høyere utdanning

Under 30 år	11
30-39 år	37
40-49 år	30
50-59 år	14
60 år eller eldre	7

Figur 4.10. Lærere i utdanning, etter studie.

Allmenn-/grunnskolelærerutdanninger	35
Fag- og yrkesfaglærerutdanninger	20
Videreutdanninger for lærere	16
Utdanninger i pedagogikk	8
Utdanninger utenfor fagfelt for lærerutdanninger og pedagogikk	20

Vedlegg C: Bakgrunnsvariabler

I dette vedlegget presenteres bakgrunnsvariablene som er benyttet i denne rapporten. De aller fleste bakgrunnsvariablene er innhentet enten via direkte spørsmål på spørreskjema eller fra A-ordningen. A-ordningen er samordnet rapportering om ansatte og deres arbeidsforhold fra arbeidsgivere og andre opplysningspliktige til NAV, Skatteetaten og Statistisk sentralbyrå. Personopplysninger i A-ordningen hentes fra Det sentrale folkeregister, mens opplysninger om virksomheten hentes fra Virksomhets- og foretaksregisteret og legges inn i A-ordningen.

Kjønn

Denne variabelen er innhentet fra A-ordningen.

Kategorier:

1. Mann
2. Kvinne

Alder

Variabelen alder er laget på grunnlag av opplysninger i A-ordningen. Alder er beregnet per 16. august 2018.

Aldersgrupper:

1. Under 30 år
2. 30-49 år
3. 50-59 år
4. 60 år eller eldre

Undervisningsår

Variabelen er laget med utgangspunkt i opplysningene fra spørsmål *SPM3 på spørreskjema: Hvor mange år har du undervist i grunnskolen?

Variabelen inkluderer alle år IO har jobbet i minst et semester (heltid eller deltid).

Kategorier:

1. 3-4 år
2. 5-9 år
3. 10-19 år
4. 20 år eller mer

Hovedtrinn

Denne variabelen er laget med utgangspunkt i opplysningene fra spørsmål *SPM7 på spørreskjema: Hvilke klassetrinn underviser du i (FAG X) nå?

IO kunne velge flere alternativer blant kategoriene 1.-4. trinn, 5.-7. trinn og 8.-10. trinn.

Kategorier:

1. Småskoletrinn
2. Mellomtrinn
3. Ungdomstrinn
4. Kombinasjon

Undervisningstimer

Variabelen undervisningstimer referer til klokketimer (60 minutter) per uke.

Variabelen er laget med utgangspunkt i opplysningene fra spørsmål *SPM6 på spørreskjema: Hvor mange klokketimer og minutter underviser du i (FAG X) per uke?

Kategorier:

1. 1-5 timer
2. 5-10 timer
3. 10-15 timer
4. 15-20 timer
5. Mer enn 20 timer

Skoleslag

Opplysninger om skoleslag er innhentet fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) som eies av Utdanningsdirektoratet.

Kategorier:

1. Barneskole
2. Kombinert barne- og ungdomsskole
3. Ungdomsskole

Skolestørrelse

Denne variabelen er laget på grunnlag av opplysninger om antall elever i skolen IO underviser i. Opplysninger om antall elever og skolestørrelse er innhentet fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) som eies av Utdanningsdirektoratet.

Kategorier:

1. Under 100 elever
2. 100-199 elever
3. 200-299 elever
4. 300-399 elever
5. 400-499 elever
6. Minst 500 elever

Stillingstype

Opplysninger om IOs stilling er innhentet fra Statistisk sentralbyrås sysselsettingsregister per august 2018.

Kategorier:

1. Fast ansatt
2. Midlertidig ansatt

Stillingstype

Denne variabelen er innhentet fra Statistisk sentralbyrås sysselsettingsregister per august 2018.

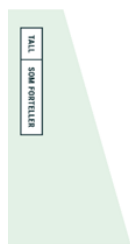
Kategorier:

1. Heltid
2. Deltid

Arbeidsfylke

Opplysninger om IOs arbeidsfylke er innhentet fra Virksomhets- og foretaksregisteret (VoF). Fylkesoversikten er tilpasset fylkesstrukturen per 1.1.2018 hvor tidligere fylker Sør- og Nord-Trøndelag er slått sammen til fylket Trøndelag.

Vedlegg D: E-post og SMS til respondentene

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Hei!

SSB gjennomfører en undersøkelse på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet for å kartlegge lærerkompetansen i grunnskolen. Undersøkelsen skal kartlegge pedagogisk og fagspesifikk kompetanse blant dere som underviser. Vi kontakter deg fordi du er registrert som lønsmottaker i grunnskolen. Vi trenger dine svar, uansett hvilken utdanning du har.

Det tar kun 10 minutter å svare.

Klikk her for å svare på undersøkelsen: <https://svar.ssb.no/kig2018/>. Lenken logger deg automatisk inn med ditt brukernavn og passord.

Svarene dine er viktige

Utdanningsnivået blant lærere i grunnskolen er generelt sett høyt. De fleste har pedagogisk utdanning, men underviser lærerne i fagene de har utdanning i?

Til undersøkelsen har vi trukket et tilfeldig utvalg lærere i grunnskolen.

Undersøkelsen skal kartlegge hvordan grunnskolen bruker fagkompetanse i enkeltfag. Resultatene er et viktig faktagrunnlag for politikere, lærerorganisasjoner, skoleledelse, skoleiere og forskere. Resultatene publiseres i en analyserapport våren 2019.

Det er frivillig å delta i undersøkelsen, men dine svar bidrar til bedre resultater og analyser. Du kan lese mer om undersøkelsen

<<link: {'her.|<https://www.ssb.no/innrapportering/personer-og-husholdning/laererkompetanse-i-grunnskolen>'}>>

Opplysningene dine er sikre hos oss

Svarene dine bruker vi kun til å utarbeide statistikk i form av en analyserapport, og enkelt svar vil aldri offentliggjøres. Du kan når som helst trekke deg og kreve at opplysningene om deg blir slettet. Dette gjør du ved å ringe eller sende oss en e-post.

Vi henter nødvendige opplysninger om deg fra offentlige registre. Dette gjelder opplysninger om arbeid og lønn fra NAV og Skatteetaten (A-ordningen), informasjon om lærertetthet og elevtall fra Grunnskolens Informasjonssystem (GSI), og opplysninger om utdanning som hentes fra Nasjonal utdanningsdatabase NUDB. Vi anonymiserer alle opplysningene om deg innen 31. desember 2020.

Tusen takk for at du deltar!

Kontakt oss på

e-post: svaer@ssb.no

telefon: 62 88 56 08

Svartjenesten er åpen kl. 09-21 alle hverdager og 10-16 lørdag.

Med vennlig hilsen

Geir Axelsen

administrerende direktør

Til <<navn>>

Statistisk sentralbyrå (SSB) trenger din hjelp til å kartlegge kompetansen blant lærere i grunnskolen. Vi har sendt deg informasjon om undersøkelsen på e-post. Du kan også svare på undersøkelsen her: <https://svar.ssb.no/kig2018/>. Tusen takk for hjelpen! Mvh, SSB

Vedlegg E: Spørreskjema

INFORMASJON TIL DOKUMENTET

Dette er papirversjonen av det elektroniske skjemaet til undersøkelsen.

I dokumentet kan det forekomme feil med hensyn til spørsmålstekster og hopp. Verifisering av spørsmålsstilling i det elektroniske skjemaet kan fås ved å kontakte Statistisk sentralbyrå – seksjon for utdannings- og kulturstatistikk.

I spørreskjemaene skiller vi mellom tekst med ulike fargekoder. Dette gjør vi for å gjøre skjemaene mer oversiktlige og dermed lette arbeidet for intervjuerne. Skrifttypene forteller deg hva intervjuerne **kan**, **skal** og **ikke skal** lese opp for IO. Dette er hovedreglene:

- **Svart skrift:** vanlig spørsmålstekst som skal leses
- **Grønn skrift:** Forklaringer, instruksjoner og informasjon til intervjuer
- **Blå skrift:** brukes ved gjentakelser, teksten leses ved behov
- **Lilla skrift:** spørsmål som intervjuerne skal svare på
- **Fet grønn skrift:** Instruksjoner til intervjuer om å gå til neste spørsmål eller at undersøkelsen er avsluttet
- **Rød skrift:** fag som blir automatisk erstattet i webskjema ved valg av fag under spørsmål SPM4

Tekst som er skrevet i sort i spørsmålsteksten skal altså leses opp for IO, mens tekst som er skrevet i grønt ikke skal leses.

For svaralternativene er reglene litt annerledes. Svaralternativer som er nevnt i spørsmålsteksten og står i grønt **kan** leses dersom det er nødvendig å gjenta svaralternativene for IO.

Gjennom hele skjemaet kan intervjuerne trykke F8 'vet ikke' og F9 'vil ikke svare'.

Spørreskjema- Kompetanse i grunnskolen 2018

*SPM1

Underviser du i grunnskolen i skoleåret 2018/2019?

Regn ikke med grunnskoleopplæring for voksne.

Ja - **Gå til Spm2**

Nei – **Gå til Spm1_Aarsak**

SPM1_AARSAK*Hva er årsaken til at du ikke lenger underviser i grunnskolen?**

1. Jobber som rektor – **Avslutt undersøkelsen**
2. Jobber i skolens administrasjon eller som studieveileder – **Avslutt undersøkelsen**
3. Jobber med grunnskoleopplæring for voksne – **Avslutt undersøkelsen**
4. Jobber i videregående skole – **Avslutt undersøkelsen**
5. Er i permisjon (inkludert studiepermisjon) – **Avslutt undersøkelsen**
6. Studerer på fulltid – **Avslutt undersøkelsen**
7. Jobber ikke lenger i skolen - **Avslutt undersøkelsen**
8. Gått av med pensjon – **Avslutt undersøkelsen**
9. Sykmeldt - **Avslutt undersøkelsen**
99. Annet – **Gå til SPM1_AARSAKSPES**

SPM1_AARSAKSPES**Spesifiser -**Avslutt undersøkelsen**SPM1_FastMidl****Er du fast eller midlertidig ansatt som lærer i grunnskolen?**

1. Fast
2. Midlertidig

SPM2*Hvor mange år har du undervist i grunnskolen?**

Inkluder alle år der du har jobbet i minst ett semester (heltid eller deltid).

Gi et anslag hvis du ikke kjenner det nøyaktige antallet

_____År

SPM3*Hva er ditt høyeste fullførte utdanningsnivå?**

1. Grunnskole
2. Videregående (inkluderer studiekompetanse og/eller fag-/svennebrev)
3. Fagskole
4. Universitet eller høyskole – inntil 4 år
5. Universitet eller høyskole – lengre enn 4 år

SPM4*Underviser du skoleåret 2018/2019 i noen av disse fagene?****Kryss av for alle fagene du underviser i.***(Ny inndeling med kjernefagene først)*

- a. *Matematikk*
- b. *Norsk*
- c. *Engelsk*
- d. *Kroppsøving*
- e. *Samfunnsfag*
- f. *Kunst og håndverk*
- g. *Naturfag*
- h. *KRLE (Kristendom, religion, livssyn og etikk)*
- i. *Musikk*
- j. *Mat og helse*

- k. Fransk
- l. Spansk
- m. Tysk
- n. Andre fag

Dersom SPM4n = Ja

***AntallFag**

Hvilke andre fag underviser du i?

Du kan oppgi maksimalt tre fag.

Regn ikke med FysAk

- a. Fag 1 _____
- b. Fag 2 _____
- c. Fag 3 _____

Fag vi skal gå videre med = FAG X = engelsk, fransk, kroppsøving, kunst og håndverk, matematikk, mat og helse, musikk, naturfag, norsk, KRLE, samfunnsfag, spansk, tysk og annet (f.eks. samisk, morsmål o.l.) For hvert FAG X stilles SPM6-SPM10.

***SPM6**

Hvor mange klokketimer og minutter underviser du i (FAG X) per uke?

_____ Timer _____ Minutter

***SPM7**

Hvilke klassetrinn underviser du i (FAG X) nå?

Mulig å velge flere alternativer.

- 1. 1.-4. trinn
- 2. 5.-7. trinn
- 3. 8.-10. trinn

*****Kompetansegivende utdanning i det aktuelle faget*****

***SPM8filter**

Har du kompetansegivende utdanning i (FAG X)?

Regn bare med utdanning som gav vekttall, studiepoeng eller fagdidaktiske kurs

- 1. Ja
- 2. Nei -> GÅ TIL NESTE FAG X eller SPM11

***SPM8**

Hvordan er det lettest for deg å oppgi utdanningen din i (FAG X)? Er det i ...

- 1. VEKTTALL (1 vekttall = 3 studiepoeng) - GÅ TIL SPM9a
- 2. STUDIEPOENG - GÅ TIL SPM9b
- 3. GRUNNFAG, BACHELOR OG LIGNENDE - GÅ TIL SPM9c
- 4. ÅRSNHETER, Fagdidaktiske KURS*** O.L. - GÅ TIL SPM9d

***Tilleggsinformasjon for intervjuere: Forkortelsen «FD» står for Fagdidaktiske kurs. Det var et lite kurs som ikke gav vekttall og var i en periode «obligatorisk for lærerskolestudenter som ikke hadde minst en kvartårsenhet (=5 vekttall) i faget.» (hentet fra: Bengt O. Lagerstrøm: Kompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 1999/2000)

***SPM9a**

Hvor mange vekttall i (FAG X) har du i utdanningen din?

_____ Vekttall (tre posisjoner) - **GÅ TIL SPM10**

***SPM9b**

Hvor mange studiepoeng i (FAG X) har du i utdanningen din?

_____ Studiepoeng (tre posisjoner) - **GÅ TIL SPM10**

***SPM9c**

Har du halvsemesteremne, semesteremne, grunnfag, mellomfag, storfag eller hovedfag i (FAG X)? - **GÅ TIL SPM10**

1. HALVSEMESTEREMNE/KVARTÅRSENHET
2. SEMESTEREMNE
3. GRUNNFAG
4. MELLOMFAG
5. BACHELOR
6. STORFAG
7. MASTER
8. HOVEDFAG

Tilleggsinformasjon til intervjuer:

- Halvsemesteremne/kvartårsenhet	5 vekttall
- Semesteremne	10 vekttall
- Grunnfag	20 vekttall
- Mellomfag	30 vekttall
- Storfag	40 vekttall
- Hovedfag	55 vekttall

***SPM9d**

Hvor mye utdanning har du i (FAG X)? - **GÅ TIL SPM10a**

1. MER ENN HELÅRSENHET
2. HELÅRSHET
3. HALVÅRSENHET
4. KVARTÅRSENHET
5. Fagdidaktiske KURS / KURS AV KORTERE VARIGHET

***SPM10a**

Har du deltatt i videreutdanning som gav studiepoeng for lærere i (FAG X)?

For eksempel videreutdanning knyttet til strategien «Kompetanse for kvalitet».

1. Ja - **GÅ TIL SPM10b**
2. Nei - **GÅ TIL NESTE FAG X eller SPM11**

***SPM10b**

I hvilket skoleår fikk du sist videreutdanning som gav studiepoeng for lærere i (FAG X)?

Skoleåret ____/____ - **GÅ TIL NESTE FAG X eller SPM11**

Stilles kun hvis gitte betingelser beskrevet nedenfor er oppfylt.

Betingelser:

Dersom læreren

- underviser 1.-7.trinn
- og
- underviser matematikk, norsk eller engelsk i skoleåret 2018/2019
- og
- Har mindre enn 30 studiepoeng i dette faget (matematikk, norsk, engelsk)—
(vektall 1= studiepoeng 3)
- Og
- Har ikke tatt studiepoenggivende videreutdanning i dette faget (matematikk, norsk, engelsk)

Så får han/hun stilt spørsmål **SPM10c**.

Dersom læreren

- underviser 8.-10.trinn
- og
- underviser matematikk, norsk eller engelsk i skoleåret 2018/2019
- og
- Har mindre enn 60 studiepoeng i dette faget (matematikk, norsk, engelsk)—
(vektall 1= studiepoeng 3)
- og
- Har ikke tatt studiepoenggivende videreutdanning i dette faget (matematikk, norsk, engelsk)

Så får han/hun spørsmål **SPM10c**.

SPM10c

Hva er årsakene til at du ikke har tatt utdanning/videreutdanning i (FAG X)?

(Åpent spørsmål, mulig å velge flere svaralternativer)

1. Har tilstrekkelig kompetanse i faget
2. Underviser faget bare midlertidig
3. Personlige eller familiemessige årsaker
4. Lang reisevei
5. For dyrt å ta utdanning
6. Timeplanen er ikke tilrettelagt
7. Planlegger å ta (videre)utdanning i framtida
8. Er nyutdannet
9. Kjenner ikke tilbud om (videre)utdanning
10. Har fått avslag fra skoleeier
11. Annet → *Gå videre til SPM om spesifisering.*

Vennligst beskriv årsakene: _____

***SPM11**

Gir du spesialundervisning til elever i skoleåret 2018/2019?

1. Ja
2. Nei

SPM12a

Har du kompetansegivende utdanning i et eller flere fag du ikke underviser i skoleåret 2018/2019?

Regn bare med utdanning som gav vekttall, studiepoeng eller fagdidaktiske kurs

Ja → **Gå til spørsmål SPM12b**

Nei → **Avslutt undersøkelsen**

SPM12b

Hvilke fag er dette?

Samme liste som Spm4, inkludert sløyfen «AndreFag»

Se instruks spørsmål 4.

Deretter sløyfe med Spm8-Spm9

*****SLUTT PÅ UNDERSØKELSEN*****

Bruk av registerinformasjon

Registerinformasjon fra Folkeregisteret, GSI (Grunnskolens Informasjonssystem), NUDB (Nasjonal utdanningsdatabase), A-ordningen vil bli koblet på for å gi informasjon om IOs arbeidsforhold, skolen IO underviser ved (antall elever, barneskole/ungdomsskole/kombinert skole, lokalisering), IOs høyeste fullførte utdanning og typer av fullført pedagogisk utdanning (se vedlegg 1) m.m.

Figurregister

Figur 2.1	Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning	14
Figur 2.2	Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter alder	15
Figur 2.3	Lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter hovedtrinn	15
Figur 2.4	Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter hovedtrinn	16
Figur 2.5	Andel uten fullført pedagogisk utdanning.....	16
Figur 2.6	Utdanningsnivå blant midlertidig ansatte uten fullført pedagogisk utdanning ...	17
Figur 2.7	Aldersfordeling blant midlertidige ansatte uten fullført pedagogisk utdanning ..	17
Figur 2.8	Andel lærere uten pedagogisk utdanning etter stillingstype, etter fylke	18
Figur 2.9	Utdanningsnivå blant lærere uten pedagogisk utdanning i midlertidig stilling, etter undervisningstimer	18
Figur 3.1	Fagkompetanse blant lærere uten fullført pedagogikk, etter kjønn.....	20
Figur 3.2	Fagkompetanse blant norskklærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter aldersgrupper	20
Figur 3.3.	Fagkompetanse blant matematikk uten fullført pedagogisk utdanning, etter undervisningstimer.....	21
Figur 3.4	Fagkompetanse blant engelsklærere uten fullført pedagogisk utdanning, etter aldersgrupper	22
Figur 3.5	Fagkompetanse i matematikk, etter skolestørrelse	22
Figur 3.6.	Fagkompetanse i engelsk, etter skolestørrelse	23
Figur 3.7	Fagkompetanse i norsk, etter skolestørrelse	23
Figur 4.1.	Høyeste oppnådde utdanningsnivå	24
Figur 4.2.	Videregående eller lavere som høyeste oppnådde utdanningsnivå, etter alder.....	25
Figur 4.3.	Fordeling av lærere med videregående eller lavere som høyeste utdanningsnivå på hovedtrinn	25
Figur 4.4.	Påbegynte lærerutdannelser	26
Figur 4.5	Gjennomsnittlig studiepoeng i allmennlærerutdanning, etter aldersgrupper	27
Figur 4.6	Aldersfordeling blant lærere som har påbegynt en lektorutdanning. Prosent..	27
Figur 4.7	Sist avlagte studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanning og pedagogikk	28
Figur 4.8	Siste avlagte studiepoeng innenfor fagfelt for lærerutdanning og pedagogikk, etter aldersgrupper	29
Figur 4.9	Aldersfordeling blant de som har fullført høyere utdanning	29
Figur 4.10.	Lærere i utdanning, etter studie	31
Figur 5.1	Utdanningsnivå på småskoletrinnet	32
Figur 5.2	Utdanningsnivå på småskoletrinnet, etter aldersgrupper	33
Figur 5.3.	Utdanningsbakgrunn, etter ansiennitet	33
Figur 5.4.	Utdanningsnivå blant lærere på småskoletrinnet.....	34
Figur 5.5	Fagkompetanse blant lærerne i kompetansekravsfag på småskoletrinnet	35
Figur 5.6	Fagkompetanse blant lærere i matematikk, etter ansiennitet	35
Figur 5.7	Fagkompetanse blant lærere i matematikk, fordelt på aldersgrupper	36
Figur 5.8	Fagkompetanse blant lærere i matematikk, etter undervisningstimer	37
Figur 5.9	Fagkompetanse blant lærere i norsk, etter skolestørrelse	37
Figur 5.10	Fagkompetanse blant lærere i norsk, etter aldersgrupper	38
Figur 5.11	Fagkompetanse blant lærere i engelsk, etter fylke	39
Figur 5.12	Fagkompetanse blant lærere i engelsk, etter undervisningstimer.....	39

Tabellregister

Tabell 4.1	Studieområder, etter popularitet, blant lærere som har fullført en høyere utdanning.....	30
Tabell A1	Utdanningsnivå blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning	42
Tabell A2	Fagkompetanse i matematikk blant lærere uten pedagogisk utdanning (vektet).....	43
Tabell A3	Fagkompetanse i norsk blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning (vektet).....	44
Tabell A4	Fagkompetanse i engelsk blant lærere uten fullført pedagogisk utdanning (vektet).....	45
Tabell A5	Kompetanse blant lærere på småskoletrinnet, etter ulike kjennetegn (vektet)..	46
Tabell A6	Fagkompetanse blant matematikklærere på småskoletrinnet.....	47
Tabell A7	Fagkompetanse blant norsklærere på småskoletrinnet	48
Tabell A8	Fagkompetanse blant engelsklærere på småskoletrinnet.....	49

© **Statistisk sentralbyrå, 2019**

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

ISBN 978-82-537-9952-0 (trykt)

ISBN 978-82-537-9953-7 (elektronisk)

ISSN 0806-2056